2025/1892

26.9.2025

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU DIREKTIIV (EL) 2025/1892,

10. september 2025,

millega muudetakse direktiivi 2008/98/EÜ, mis käsitleb jäätmeid

(EMPs kohaldatav tekst)

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 192 lõiget 1,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust ([1]),

pärast konsulteerimist Regioonide Komiteega,

toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt ([2])

ning arvestades järgmist:

(1) Igat liiki jäätmete tekke vältimine ja selliste jäätmete käitlemine on ülioluline vahend keskkonna ja inimeste tervise kaitsmiseks liidus. Kuna liikmesriigid püüavad pidevalt täiustada oma jäätmetekke vältimise kavasid ja jäätmekavasid, on väga tähtis rangelt kohaldada Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivis 2008/98/EÜ ([3]) sätestatud Euroopa jäätmehierarhiat (edaspidi „jäätmehierarhia“).

(2) Komisjoni 11. detsembri 2019. aasta teatises esitatud Euroopa rohelises kokkuleppes ja komisjoni 11. märtsi 2020. aasta teatises esitatud uues ringmajanduse tegevuskavas puhtama ja konkurentsivõimelisema Euroopa nimel kutsutakse liitu ja liikmesriike üles tugevdama ja kiirendama oma tegevust, et tagada tekstiili- ja toidusektori keskkonna- ja sotsiaalne kestlikkus, arvestades et need on juhtivad ressursimahukad sektorid, mis tekitavad märkimisväärset negatiivset keskkonna välismõju. Neis sektorites takistavad muude tegurite hulgas rahastamis- ja tehnoloogialüngad edusammude tegemist ringmajandusele üleminekul ja süsinikuheite vähendamisel. Toidu- ja tekstiilisektor on ressursimahukuselt vastavalt esimesel ja neljandal kohal ning neis sektorites ei järgita täielikult jäätmehierarhiale vastavaid liidu jäätmekäitluse aluspõhimõtteid, mille kohaselt tuleb eelistada jäätmetekke vältimist ning seejärel korduskasutamiseks ettevalmistamist ja ringlussevõttu. Need probleemid nõuavad süsteemseid lahendusi, mis põhinevad olelusringi põhimõttel, kusjuures erilist tähelepanu tuleks pöörata toidule ja tekstiiltoodetele.

(3) ELi kestliku ja ringse tekstiili strateegiat (edaspidi „strateegia“) käsitleva komisjoni 30. märtsi 2022. aasta teatise kohaselt on vaja teha käegakatsutavaid muudatusi, et lõpetada praegu valitsev lineaarne tekstiiltoodete disainimise, tootmise, kasutamise ja kõrvaldamise tava, kusjuures eriti on vaja piirata kiirmoodi. Strateegia 2030. aasta visiooni kohaselt saavad tarbijad kvaliteetset ja taskukohast tekstiili kauem kasutada. Strateegias rõhutatakse, kui oluline on panna tootjatele vastutus nende toodetest tekkinud jäätmete eest, ning viidatakse tekstiili suhtes liidu tasandil ühtsete tootja laiendatud vastutuse normide kehtestamisele, mis hõlmavad keskkonnahoidlikkust arvestavat tasude kohandamist. Selles märgitakse, et nende normide põhieesmärk on luua tekstiili kogumist, sortimist, korduskasutamist, korduskasutamiseks ettevalmistamist ja ringlussevõttu toetav majandus ning stimuleerida tootjaid disainima oma tooteid viisil, mis järgib ringluspõhimõtteid. Selleks nähakse strateegia kohaselt märkimisväärne osa tootjate poolt tootja laiendatud vastutuse süsteemidesse tehtavatest maksetest ette jäätmetekke vältimise meetmete jaoks ja korduskasutamiseks ettevalmistamiseks. Samuti on strateegia kohaselt vaja tugevamaid ja uuenduslikumaid bioloogiliste ressursside kestliku majandamise käsitlusviise, et suurendada toidujäätmete ringlust ja taaskasutamist ning bioressursipõhise tekstiili korduskasutamist.

([1]) ELT C, C/2024/888, 6.2.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/888/oj.

([2]) Euroopa Parlamendi 13. märtsi 2024. aasta seisukoht (ELT C, C/2025/1033, 27.2.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/1033/oj) ja nõukogu 23. juuni 2025. aasta esimese lugemise seisukoht (*Euroopa Liidu Teatajas* seni avaldamata). Euroopa Parlamendi 9. septembri 2025. aasta seisukoht (*Euroopa Liidu Teatajas* seni avaldamata).

([3]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 19. novembri 2008. aasta direktiiv 2008/98/EÜ, mis käsitleb jäätmeid ja millega tunnistatakse kehtetuks teatud direktiivid (ELT L 312, 22.11.2008, lk 3, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2008/98/oj).

(4) Asjakohane tekstiili kogumine aitab vähendada sünteetiliste tekstiilijäätmete esinemist keskkonnas, sealhulgas maismaa- ja mereökosüsteemides, tagades tekstiili korduskasutamise, ringlussevõtu ja lõpuks sellele uue elu andmise, edendades seeläbi ringmajandust.

(5) Toidujäätmete negatiivset mõju arvesse võttes kohustusid liikmesriigid võtma meetmeid, et edendada toidujäätmete tekke vältimist ja vähendamist kooskõlas 25. septembril 2015 vastu võetud Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni kestliku arengu tegevuskavaga aastani 2030 ning eriti ÜRO kestliku arengu eesmärgi alaeesmärgiga 12.3 vähendada 2030. aastaks maailmas ühe elaniku kohta tekkivate toidujäätmete kogust poole võrra nii jaemüügi kui ka tarbijate tasandil ning vähendada toidukadu tootmis- ja -tarneahelates, sealhulgas saagikoristusjärgset toidukadu. Nende meetmete eesmärk on vältida ja vähendada toidujäätmete teket esmatootmisel, töötlemisel ja valmistamisel ning toidu jaemüügil ja muul viisil tarnimise käigus, samuti restoranides ja toitlustusteenuste pakkumisel ning kodumajapidamistes.

(6) 2021. aasta aprillist 2022. aasta maini toimunud Euroopa tuleviku konverentsi järelmeetmena võttis komisjon kohustuse võimaldada enne teatavate kaalukate ettepanekute esitamist kodanike paneelaruteludel neid ettepanekuid arutada ja nende kohta soovitusi teha. Sellest tulenevalt toimus 2022. aasta detsembrist 2023. aasta veebruarini Euroopa kodanike paneelarutelu, et valmistada ette rida soovitusi selle kohta, kuidas tugevdada meetmeid toidujäätmete vähendamiseks liidus. Kuna kodumajapidamistes tekib rohkem kui pool liidu toidujäätmetest, on kodanike arvamus toidujäätmete tekke vältimise kohta eriti tähtis. Toidujäätmeid käsitleva Euroopa kodanike paneelarutelu lõplikes soovitustes esitati kolm peamist tegevussuunda, nimelt toidu väärtusahelas koostöö tugevdamine, toidusektori algatuste edendamine ja tarbijakäitumise muutmise toetamine. Paneelarutelul koostatud soovitused toetavad jätkuvalt komisjoni üldist tööprogrammi toidujäätmete tekke vältimise vallas ja võiksid olla suuniseks liikmesriikidele toidujäätmete vähendamise sihtmäärade täitmisel.

(7) Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga 2009/31/EÜ ([4]) muudeti Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2006/12/EÜ, ([5]) jättes kohaldamisalast välja vastavalt direktiivi 2009/31/EÜ nõuetele geoloogilise säilitamise eesmärgil kogutud ja transporditud ning geoloogiliselt säilitatava süsinikdioksiidi. Seda muudatust ei lisatud aga direktiivi 2008/98/EÜ, millega tunnistati kehtetuks direktiiv 2006/12/EÜ. Seepärast lisatakse see muudatus õiguskindluse tagamiseks käesoleva muutmisdirektiiviga direktiivi 2008/98/EÜ.

(8) Direktiivi 2008/98/EÜ tuleks seoses tootja laiendatud vastutuse rakendamisega tekstiili valdkonnas lisada mõistete „tekstiil-, tekstiiliga seotud või jalatsitoodete tootja“, „turul kättesaadavaks tegemine“, „digiplatvorm“, „ekspediitorteenuse osutaja“, „sotsiaalmajanduse üksus“, „tarbija“, „lõppkasutaja“, „tarbijale mõeldud müümata toode“ ja „tootjavastutusorganisatsioon“ määratlused, et selgitada nende mõistete kohaldamisala ja seotud kohustusi.

(9) Vaatamata teadlikkuse suurenemisele toidu raiskamise negatiivsest mõjust ja tagajärgedest, liidu ja liikmesriikide tasandil võetud poliitilistele kohustustele ja pärast komisjoni 2. detsembri 2015. aasta teatist „ELi ringmajanduse loomise tegevuskava“ rakendatud liidu meetmetele, ei vähene toidujäätmete teke ulatuses, mis on vajalik selleks, et teha märkimisväärseid edusamme ÜRO kestliku arengu eesmärgi alaeesmärgi 12.3 täitmiseks. Selleks et tagada märkimisväärne panus kestliku arengu eesmärgi alaeesmärgi 12.3 saavutamisse, tuleks liikmesriikide võetavaid meetmeid tugevdada, et liikmesriigid teeksid edusamme selle alaeesmärgi saavutamiseks käesoleva direktiivi ja muude toidujäätmete tekke vähendamiseks asjakohaste meetmete rakendamisel. Seetõttu sätestatakse käesolevas direktiivis sekkumisvaldkonnad, kus liikmesriigid peaksid asjakohasel juhul kohandama või vastu võtma meetmeid toidutarneahela iga etapi jaoks.

(10) Seoses toidujäätmete tekke vältimisega on liikmesriigid teataval määral töötanud välja tarbijate ja toidukäitlejate jaoks mõeldud teabematerjale ning viinud läbi nendele suunatud kampaaniaid. Ent sellise tegevuse puhul on peamiselt keskendutud teadlikkuse suurendamisele, mitte käitumisharjumuste muutmise edendamisele. Selleks et kasutada ära kõik toidujäätmete vähendamise võimalused ja tagada aja jooksul edusammud, tuleks välja töötada käitumisharjumuste muutmisega seotud sekkumised, kohandada need liikmesriikide konkreetsetele oludele ja vajadustele ning lõimida need täielikult riiklikesse toidujäätmete tekke vältimise programmidesse. Samuti on oluline arvesse võtta toitumisharjumuste muutumist, piirkondlikke ringluslahendusi, sealhulgas avaliku ja erasektori partnerlusi ning kodanike kaasamist, samuti kohandumist piirkondlike erivajadustega, näiteks äärepoolseimate piirkondade või saarte puhul.

([4]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. aprilli 2009. aasta direktiiv 2009/31/EÜ, milles käsitletakse süsinikdioksiidi geoloogilist säilitamist ning millega muudetakse nõukogu direktiivi 85/337/EMÜ ja direktiive 2000/60/EÜ, 2001/80/EÜ, 2004/35/EÜ, 2006/12/EÜ, 2008/1/EÜ ning määrust (EÜ) nr 1013/2006 (ELT L 140, 5.6.2009, lk 114, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2009/31/oj).

([5]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. aprilli 2006. aasta direktiiv 2006/12/EÜ jäätmete kohta (ELT L 114, 27.4.2006, lk 9, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2006/12/oj).

(11) Toidutarneahelates püsib kogu liidus läbirääkimispositsioonide erinevus põllumajandustoodete ja toidu tarnijate ning ostjate vahel. Seda eelkõige põllumajandustoodete puhul, kuna need on suuremal või vähemal määral riknevad. Seepärast peaksid liikmesriigid võtma kõik asjakohased meetmed, et käesolevas direktiivis sätestatud toidujäätmete vähendamise siduvate sihtmäärade saavutamiseks võetud meetmed ei nõrgendaks põllumajandustoodete tarnijate läbirääkimispositsiooni ega suurendaks Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2019/633 ([6]) kohaselt keelatud ebaausate kaubandustavade kasutamist selliste tarnijate suhtes.

(12) Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee ning Euroopa toiduga kindlustatuse kriisiks valmisoleku ja kriisile reageerimise mehhanism on teadvustanud pakendite rolli toidujäätmete vähendamises ning toidu tarnimise ja toiduga kindlustatuse tagamises. Kõnealuses kontekstis on seega asjakohane, et liikmesriigid julgustaksid ja edendaksid selliseid tehnoloogilisi lahendusi, mis aitavad toidujäätmete teket vältida – näiteks aktiivpakendid, mis on ette nähtud pakendatud toidu kõlblikkusaja pikendamiseks või seisukorra säilitamiseks või parandamiseks eelkõige veo ja ladustamise ajal –, ning kasutajasõbralikke vahendeid, mis vastavad Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EL) nr 1169/2011, ([7]) aidates seeläbi ära hoida tarbimiseks endiselt ohutu toidu tarbetut äraviskamist.

(13) Võttes arvesse oma potentsiaali vähendada toidujäätmeid, peaksid liikmesriigid toetama uuenduslikke ja tehnoloogilisi lahendusi, mis näitavad täpselt toidu kõlblikkusaega, tagavad toiduohutuse ja esitavad kooskõlas määrusega (EL) nr 1169/2011 tarbijatele selge ja kergesti arusaadava teabe, sealhulgas „minimaalse säilimisaja“ või „tarvitamise“ tähtpäevad.

(14) Selleks et saavutada lähiplaanis tulemusi ning anda toidukäitlejatele, tarbijatele ja ametiasutustele vajalik pikemaajaline suund, tuleks seada kvantitatiivsed toidujäätmete tekke vähendamise sihtmäärad, mille liikmesriigid peavad saavutama 2030. aastaks.

(15) Võttes arvesse liidu võetud kohustust järgida kestliku arengu eesmärgi alaeesmärgis 12.3 seatud sihti, eeldatakse, et liikmesriikide poolt 2030. aastaks saavutatavate toidujäätmete vähendamise sihtmäärade seadmine annab tugeva poliitilise tõuke meetmeid võtta ja tagab märkimisväärse panuse üleilmsete sihtmäärade saavutamisse. Võttes aga arvesse selliste sihtmäärade õiguslikku siduvust, peaksid need olema proportsionaalsed, saavutatavad ja täidetavad ning nende puhul tuleks võtta arvesse erinevate toidutarneahelas osalejate, eelkõige mikro- ja väikeettevõtjate rolli ja suutlikkust. Seega tuleks õiguslikult siduvate sihtmäärade seadmisel järgida astmelist käsitust, alustades tasemest, mis jääb kestliku arengu eesmärgi omast madalamale, selleks et tagada liikmesriikide järjepidev tegevus ja käegakatsutavad edusammud kestliku arengu eesmärgi alaeesmärgi 12.3 saavutamisel.

(16) Toidujäätmete vähendamisel toidutarneahela mis tahes etapis on märkimisväärne positiivne keskkonnamõju. Toidujäätmete vähendamine tootmis- ja tarbimisetappides nõuab erinevaid käsitusi ja meetmeid ning eri sidusrühmade osalemist. Seepärast tuleks seada üks toidujäätmete tekke vähendamise sihtmäär toidu töötlemise ja valmistamise jaoks ning teine sihtmäär toidu jaemüügi ja muul viisil tarnimise, restoranide ja toitlustusteenuste ning kodumajapidamiste jaoks.

(17) Pidades silmas toidutarneahela tarnimis- ja tarbimisetappide omavahelist sõltuvust, eelkõige jaemüügitavade mõju tarbijakäitumisele ning koduse ja koduvälise toidutarbimise vahelist seost, tuleks nende toidutarneahela etappide jaoks seada üks ühine sihtmäär. Neist iga etapi jaoks eraldi sihtmäärade seadmine lisaks tarbetut keerukust ja piiraks liikmesriikide võimalust oma konkreetsetele probleemvaldkondadele paindlikult keskenduda. Vältimaks seda, et ühine sihtmäär tekitab teatavatele ettevõtjatele liigset koormust, peaksid liikmesriigid ühise sihtmäära saavutamiseks vajalike meetmete kehtestamisel võtma arvesse proportsionaalsuse põhimõtet.

([6]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. aprilli 2019. aasta direktiiv (EL) 2019/633, mis käsitleb põllumajandustoodete ja toiduainete tarneahelas ettevõtjatevahelistes suhetes esinevaid ebaausaid kaubandustavasid (ELT L 111, 25.4.2019, lk 59, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2019/633/oj).

([7]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. oktoobri 2011. aasta määrus (EL) nr 1169/2011, milles käsitletakse toidualase teabe esitamist tarbijatele ning millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusi (EÜ) nr 1924/2006 ja (EÜ) nr 1925/2006 ning tunnistatakse kehtetuks komisjoni direktiiv 87/250/EMÜ, nõukogu direktiiv 90/496/EMÜ, komisjoni direktiiv 1999/10/EÜ, Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2000/13/EÜ, komisjoni direktiivid 2002/67/EÜ ja 2008/5/EÜ ning komisjoni määrus (EÜ) nr 608/2004 (ELT L 304, 22.11.2011, lk 18, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2011/1169/oj).

(18) Demograafilistel muutustel on oluline mõju tarbitud toidu ja tekkinud toidujäätmete kogusele. Ühist toidujäätmete vähendamise sihtmäära, mis kehtib toidu jaemüügi ja muul viisil tarnimise, restoranide ja toitlustusteenuste pakkumise ning kodumajapidamiste suhtes, tuleks seetõttu väljendada toidujäätmete taseme protsentuaalse muutusena elaniku kohta, et võtta arvesse rahvastikumuutusi. Kuna turiste ei arvata üldelanikkonna hulka ja kuna liikmesriigid võivad seista silmitsi turismi suurenemise või vähenemisega võrreldes võrdlusperioodiga, mille alusel seatakse sihtmäär toidujäätmete vähendamiseks elaniku kohta toidu jaemüügi ja muul viisil tarnimise käigus, restoranides ja toitlustusteenuste pakkumisel ning kodumajapidamistes, võttes arvesse turismivooge, peaks komisjon võtma vastu paranduskoefitsiendi, et toetada liikmesriike selle toidujäätmete vähendamise sihtmäära saavutamisel.

(19) 2020. aasta oli esimene aasta, mil liikmesriigid mõõtsid toidujäätmete taset, kasutades komisjoni delegeeritud otsuses (EL) 2019/1597 ([8]) sätestatud harmoneeritud metoodikat. COVID-19 pandeemia ajal võetud kaitsemeetmete tõttu ei peeta 2020. aasta andmeid aga teatavates liikmesriikides tekkinud toidujäätmete suhtes representatiivseks. Nii võib see samuti olla aastaandmete puhul, mis koguti 2021., 2022. ja 2023. aasta kohta. Seepärast on asjakohane kasutada toidujäätmete vähendamise sihtmäärade seadmise võrdlusperioodina aastate 2021–2023 keskmist, lubades alternatiivina kasutada 2020. aasta andmeid. Neil liikmesriikidel, kes suudavad tõendada, et nad mõõtsid toidujäätmete koguseid enne 2020. aastat selleks delegeeritud otsusega (EL) 2019/1597 kooskõlas olevaid meetodeid kasutades, tuleks lubada kasutada 2020. aastast varasemat võrdlusperioodi.

(20) Tagamaks, et üleilmse sihtmäära saavutamisel järgitav astmeline käsitus täidab oma eesmärgid, tuleks toidujäätmete vähendamise õiguslikult siduvad sihtmäärad läbi vaadata ja neid asjakohasel juhul muuta, et võtta arvesse liikmesriikide poolt aja jooksul tehtud edusamme ning samuti võimalikku mõju, mis on tootmistasemete muutumisel toidu töötlemise ja valmistamise sektoris. See võimaldaks sihtmääri kohandada, et suurendada liidu panust ja viia tegevus paremini kooskõlla kestliku arengu eesmärgi alaeesmärgiga 12.3, mis tuleb saavutada 2030. aastaks, ning suunata edasist arengut pärast seda tähtaega. Selleks et veelgi toetada esmatootjate jõupingutusi toidujäätmete ja toidukao vähendamiseks, on vaja kõrvaldada lüngad teadmistes, et teha kindlaks asjakohased vahendid selliste jäätmete ja kao vähendamiseks.

(21) Selleks et tagada toidujäätmete tekke vältimisega seotud sätete parem, õigeaegsem ja ühetaolisem rakendamine, ennetada puudusi rakendamises ning võimaldada võtta meetmeid enne sihtmäärade saavutamise tähtaegu, tuleks 2018. aastal kasutusele võetud varajase hoiatamise aruannete süsteemi laiendada, et see hõlmaks ka toidujäätmete vähendamise sihtmääri.

(22) Kooskõlas Euroopa Liidu toimimise lepingu (ELi toimimise leping) artikli 191 lõikes 2 osutatud põhimõttega, et saastaja maksab, on väga tähtis, et tootjad, kes teevad liikmesriigi territooriumil esimest korda turul kättesaadavaks teatavaid tekstiil-, tekstiiliga seotud ja jalatsitooteid, võtavad vastutuse nende käitlemise eest nende olelusringi lõpus ning pikendavad nende kasutusiga, tehes turul korduskasutamiseks kättesaadavaks korduskasutuskõlblikuks hinnatud kasutatud tekstiil-, tekstiiliga seotud ja jalatsitooted. Järgimaks põhimõtet, et saastaja maksab, on asjakohane sätestada tekstiil-, tekstiiliga seotud või jalatsitooteid puudutavad käitlemiskohustused tootjatele, sealhulgas kõigile tootjatele, importijatele või turustajatele, kes olenemata kasutatavast müügiviisist, sealhulgas müügist Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2011/83/EL ([9]) artikli 2 punktis 7 määratletud kauglepingute alusel, teevad need tooted liikmesriigi territooriumil esimest korda turul kättesaadavaks oma kutsetegevuse raames oma nime või kaubamärgi all. Liidus tuleks tootja laiendatud vastutuse kohaldamisalasse kuuluvate tootjate hulgast välja jätta personaliseeritud tooteid tootvad iseenda tööandjana tegutsevad rätsepad, arvestades nende vähetähtsat rolli tekstiiliturul, ning need tootjad, kes teevad esimest korda turul kättesaadavaks korduskasutuskõlblikuks hinnatud kasutatud tekstiil-, tekstiiliga seotud või jalatsitooteid või sellistest kasutatud või jäätmeteks muutunud toodetest või nende osadest saadud tekstiil-, tekstiiliga seotud või jalatsitooteid, et toetada nende toodete korduskasutamist ja pikendatud kasutusiga, mis hõlmab parandamist, taastamist, täiustamist, ümbertöötlemist ja väärindamist algtoote teatavate funktsioonide muutmise kaudu.

([8]) Komisjoni 3. mai 2019. aasta delegeeritud otsus (EL) 2019/1597, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2008/98/EÜ toidujäätmete koguse ühtse mõõtmise ühise metoodika ja kvaliteedi miinimumnõuete osas (ELT L 248, 27.9.2019, lk 77, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec_del/2019/1597/oj).

([9]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. oktoobri 2011. aasta direktiiv 2011/83/EL tarbija õiguste kohta, millega muudetakse nõukogu direktiivi 93/13/EMÜ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 1999/44/EÜ ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 85/577/EMÜ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 97/7/EÜ (ELT L 304, 22.11.2011, lk 64, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2011/83/oj).

(23) Käesoleva muutmisdirektiivi kontekstis tuleks mõistet „kasutatud tekstiil“ mõista kui liigiti kogutud tekstiili, mille lõppkasutaja kõrvaldab, olenemata sellest, kas see on kõrvaldatud kavatsuse ja võimalusega seda korduskasutada või mitte. Selles etapis võib kasutatud tekstiil olla kas korduskasutuskõlblik või kujutada endast jäätmeid, sest seda ei ole veel hinnatud. Sel põhjusel tuleks kasutatud tekstiili, mida kogutakse liigiti, käsitada kogumisel jäätmetena, välja arvatud juhul, kui lõppkasutaja annab selle otse üle ja korduskasutusettevõtja või sotsiaalmajanduse üksus on selle kogumispunktis otseselt ja asjatundlikult hinnanud korduskasutuskõlblikuks. Mõiste „korduskasutuskõlblikuks hinnatud kasutatud tekstiil“ all tuleks mõista tekstiili, mis on pärast kogumist, sortimist ja korduskasutamiseks ettevalmistamist või kogumispunktis toimunud otsest asjatundlikku hindamist hinnatud korduskasutuskõlblikuks. Korduskasutuskõlblikuks hinnatud kasutatud tekstiili ei tuleks käsitada jäätmeteks muutunud tekstiilina.

(24) Vastavalt komisjoni 9. detsembri 2021. aasta teatisele „Inimeste hüvanguks toimiva majanduse kujundamine: sotsiaalmajanduse tegevuskava“ hõlmab sotsiaalmajandus mitmesuguseid üksusi, millel on erinevad äri- ja organisatsioonimudelid. Nad tegutsevad paljudes majandussektorites. Sotsiaalmajanduse kolm peamist põhimõtet on: i) inimeste ning sotsiaalse või keskkonnakasu seadmine kasumist tähtsamale kohale; ii) kogu kasumi või kasumist või ülejäägist suurema osa reinvesteerimine sotsiaalsete või keskkonnaalaste eesmärkide saavutamiseks ja sellise tegevuse elluviimiseks, mis on nende liikmete või kasutajate või laiemalt ühiskonna huvides, ning iii) demokraatlik või kaasav juhtimine. Sellega seoses võivad sotsiaalmajanduse üksused esineda ühistute, vastastikuse abi ühingute, ühenduste, sealhulgas heategevusorganisatsioonide ja sihtasutuste vormis ning võivad hõlmata usu- ja kirikuorganisatsioone. Sotsiaalmajanduse üksused hõlmavad ka eraõiguslikke üksusi, mis on Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) 2021/1057 ([10]) määratletud sotsiaalsed ettevõtjad.

(25) Selles, kuidas on korraldatud või on kavas korraldada tekstiili liigiti kogumine kas tootja laiendatud vastutuse süsteemide või muude kavade alusel, esineb suuri erinevusi. Ka neil juhtudel, mil kaalutakse tootja laiendatud vastutuse süsteemide kasutuselevõttu, esineb suuri erinevusi, näiteks seoses nende kohaldamisalasse kuuluvate toodetega, tootjate vastutuse ja juhtimismudelitega. Seepärast tuleks tekstiil-, tekstiiliga seotud või jalatsitoodete tootjatele kehtivate tootja laiendatud vastutuse süsteemide suhtes kohaldada tootja laiendatud vastutuse norme, mis on sätestatud direktiivis 2008/98/EÜ. Neid norme tuleks aga täiendada täpsustavate erisätetega, milles arvestatakse tekstiilisektori eripära, eelkõige väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate (VKEd) suurt osakaalu tootjate hulgas, sotsiaalmajanduse üksuste rolli ning korduskasutamise tähtsust tekstiili väärtusahela kestlikumaks muutmisel. Samuti peaksid need normid olema üksikasjalikumad ja ühtlustatumad, et ei loodaks tekstiili kogumise või töötlemise, sealhulgas ringlussevõtu killustatud turgu, mis võib avaldada sektorile, eriti mikroettevõtjatele ja VKEdele negatiivset mõju, ning looma selged stiimulid tekstiiltoodete kestliku disaini ja -poliitika jaoks ning lihtsustama teisese toorme turge. Seda arvestades kannustatakse liikmesriike kaaluma mitme tootjavastutusorganisatsiooni lubamist, sest selliste tootjavastutusorganisatsioonide konkurents saab tuua tarbijatele suuremat kasu, suurendada innovatsiooni, vähendada kulusid, parandada tekstiili liigiti kogumist ning suurendada selliste tootjate valikuvõimalusi, kes soovivad sõlmida lepinguid nende organisatsioonidega.

(26) Euroopa Keskkonnaameti andmetel kasutatakse praegu vähem kui 1 % kõigist rõivajäätmetest uute rõivaste valmistamiseks ringluspõhisel viisil. Lisaks ei ole enamik tekstiile disainitud ringluspõhimõtteid järgides ning 78 % kõigist tekstiiltoodetest tuleb enne tekstiilist-tekstiiliks ringlussevõttu lahti võtta. Selleks et toetada ja edendada tehnoloogilist ja taristu arengut ning tekstiili ökodisaini, tuleks jäätmetekke vältimiseks, tekstiili kogumiseks, sortimiseks, korduskasutamiseks ja kohalikuks korduskasutamiseks, samuti ringlussevõtuks ja kiust-kiuks ringlussevõtuks edendada investeeringuid ringsesse tekstiili. Kogu tekkinud tekstiilijäätmete, sealhulgas rõivaste ja jalatsite, kodutekstiili, tehnilise tekstiili ning tööstusjärgsete ja tarbimiseelsete jäätmete hinnanguline kogus on 12,6 miljonit tonni. See hõlmab fraktsioone, mis kõrvaldatakse jäätmetena tekstiili tootmisel, jaemüügi etapis ning kodumajapidamiste ja äriettevõtjate poolt.

(27) Liikmesriigid peaksid nõudma, et tootjavastutusorganisatsioonid tagaksid oma valduses olevate andmete konfidentsiaalsuse, kui tegemist on ärisaladusena käsitatava teabe või sellise teabega, mis on otseselt seostatav üksiktootjate või nende volitatud esindajatega. Kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2016/679 ([11]) tuleb seda konfidentsiaalsust säilitada kogu andmetöötluse, säilitamise ja aruandluse protsessi jooksul, kehtestades ranged turvameetmed ja andmekaitsestandardid, et vältida loata juurdepääsu või võimalikke andmetega seotud rikkumisi.

([10]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. juuni 2021. aasta määrus (EL) 2021/1057, millega luuakse Euroopa Sotsiaalfond+ (ESF+) ja tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) nr 1296/2013 (ELT L 231, 30.6.2021, lk 21, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1057/oj).

([11]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. aprilli 2016. aasta määrus (EL) 2016/679 füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise ning direktiivi 95/46/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (isikuandmete kaitse üldmäärus) (ELT L 119, 4.5.2016, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2016/679/oj).

(28) Kodutekstiil ning rõivad ja rõivamanused moodustavad suurima osa liidu tekstiilitarbimisest ning soodustavad jätkusuutmatuid ületootmis- ja -tarbimisviise kõige enam. Kodutekstiil ja rõivad on ka kõigi liikmesriikides kasutusel olevate liigiti kogumise süsteemide keskmes, nagu ka muud tarbimisjärgsed rõivad, rõivamanused ja jalatsid, mis ei koosne peamiselt tekstiilist. Kehtestatud tootja laiendatud vastutuse süsteem peaks seega hõlmama tekstiil-, tekstiiliga seotud ja jalatsitooteid kodumajapidamises kasutamiseks või muul otstarbel kasutamiseks, kui sellised IVc lisas loetletud tooted on oma olemuselt ja koostiselt sarnased kodumajapidamises kasutatavate toodetega. Muul otstarbel kasutamine, kui IVc lisas loetletud tekstiil-, tekstiiliga seotud ja jalatsitooted on oma olemuselt ja koostiselt sarnased kodumajapidamises kasutatavate toodetega, peaks hõlmama kutsealast kasutust, välja arvatud juhul, kui selliste kutsealaseks kasutuseks mõeldud toodete puhul on kohustus luua spetsiaalsed liigiti kogumise süsteemid ja järgnevad jäätmetöötlustoimingud juba ette nähtud käesolevas muutmisdirektiivis, välja arvatud tootja laiendatud vastutust tekstiili ja tekstiilijäätmete käitlemise eest käsitlevad artiklid, või muudes asjakohastes liidu ja liikmesriigi õigusaktides. Kutsealaseks, sealhulgas sõjaliseks kasutuseks mõeldud tooted, mis võivad kujutada endast ohtu turvalisusele, tervisele ja hügieenile või tekitada julgeolekuprobleeme, tuleks IVc lisas loetletud tekstiil-, tekstiiliga seotud ja jalatsitoodete jaoks loodud tootja laiendatud vastutuse süsteemidest välja jätta. Selleks et tagada tootjatele õiguskindlus tootja laiendatud vastutusega hõlmatud toodete osas, tuleks kohaldamisalasse kuuluvad tooted kindlaks määrata kombineeritud nomenklatuuri koodidega (CN-koodid) vastavalt nõukogu määruse (EMÜ) nr 2658/87 ([12]) I lisale.

(29) Vastavalt järgmisele Euroopa Komisjoni koosseisule (2024–2029) antud poliitilistele suunistele töötab komisjon välja uue ringmajanduse õigusakti, mille eesmärk on aidata tekitada turunõudlus teiseste materjalide järele ja luua jäätmete ühtne turg, eelkõige seoses kriitilise toormega. Sellega seoses eeldatakse, et jäätmeid käsitlevad liidu õigusaktid ajakohastatakse ja komisjon hindab vajadust muuta direktiivi 2008/98/EÜ artikleid 8, 8a ja 10, et kehtestada tootja laiendatud vastutus täiendavate jäätmevoogude, näiteks madratsite ja vaipade puhul, ning veelgi ühtlustada taaskasutamistoiminguid ja tootja laiendatud vastutuse nõudeid, sealhulgas tootjate registritele.

(30) Tekstiilisektor on ressursimahukas. Suurem osa liidus rõivaste, jalatsite ja kodutekstiili tarbimisega seotud survest ja mõjust, mis on seotud toorme ja tekstiili tootmisega, avaldub kolmandates riikides. Koguni 73 % Euroopas tarbitavatest rõivastest ja kodutekstiilist imporditakse. Sellisel survel ja mõjul on aga tagajärjed ka liidule, kuna see mõjutab kliimat ja keskkonda kogu maailmas. Jäätmeteks muutunud tekstiili vältimine, korduskasutamiseks ettevalmistamine ja ringlussevõtt saavad seetõttu aidata vähendada sektori keskkonnajalajälge kogu maailmas, sealhulgas liidus. Lisaks ei ole praegune ressursside seisukohast ebatõhus jäätmeteks muutunud tekstiili käitlemine kooskõlas jäätmehierarhiaga ning toob kaasa keskkonnakahju nii liidus kui ka kolmandates riikides, sealhulgas põletamisest ja prügilasse ladestamisest tekkivate kasvuhoonegaaside heite kaudu.

(31) Tekstiil-, tekstiiliga seotud ja jalatsitooteid hõlmava tootja laiendatud vastutuse eesmärk on tagada liidus kõrgel tasemel keskkonna- ja tervisekaitse ning luua kogumist, sortimist, korduskasutamist, korduskasutamiseks ettevalmistamist ja ringlussevõttu, eelkõige kiust-kiuks ringlussevõttu toetav majandus, aga luua ka stiimulid tootjatele selle tagamiseks, et nende tooted disainitakse ringluspõhimõtteid järgides. Et tootja laiendatud vastutuse kohustusi ei kohaldataks tagasiulatavalt ja need vastaksid õiguskindluse põhimõttele, peaksid tekstiil-, tekstiiliga seotud või jalatsitoodete tootjad rahastama kulusid, mis on seotud liikmesriikide territooriumil pärast käesoleva muutmisdirektiivi jõustumist tarnitud kogutud kasutatud ja jäätmeteks muutunud tekstiil-, tekstiiliga seotud ja jalatsitoodete kogumise, korduskasutamiseks sortimise, korduskasutamiseks ja ringlussevõtuks ettevalmistamise ning ringlussevõtu ja muu töötlemisega, hõlmates ka jäätmetena käsitatavaid tarbijale mõeldud müümata tooteid. Need tootjad peaksid rahastama ka kulusid, mis on seotud kogutud segaolmejäätmete koostise uuringute tegemisega; lõppkasutajatele tekstiili mõju ja kestliku käitlemise kohta teabe andmisega; liigiti kogumist, korduskasutamist ja muud töötlemist käsitleva aruandlusega; sortimis- ja ringlussevõtutehnoloogiaga ning teadus- ja arendustegevuse toetamisega probleemseid aineid mittesisaldavate tekstiiltoodete ökodisaini valdkonnas.

(32) Kuna tootja makstav rahaline tasu peaks katma selliste toodete jäätmekäitluse kulud, mille tootja teeb liidu turul kättesaadavaks, peaksid liikmesriigid tagama, et selliste tasude maksmist rohkem kui ühes liikmesriigis välditakse, kui tooted liidus ringlevad. Seepärast peaks tootja maksma tootja laiendatud vastutuse tasu toodete eest, mille ta on teinud kättesaadavaks sellise liikmesriigi turul, kus sellised tooted tõenäoliselt jäätmeteks muutuvad, välja arvatud nende toodete eest, mis on enne lõppkasutajatele müümist või jäätmeteks muutumist selle liikmesriigi territooriumilt välja viidud.

([12]) Nõukogu 23. juuli 1987. aasta määrus (EMÜ) nr 2658/87 tariifi- ja statistikanomenklatuuri ning ühise tollitariifistiku kohta (EÜT L 256, 7.9.1987, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/1987/2658/oj).

(33) ELi toimimise lepingu artikli 193 kohaselt ei takista ELi toimimise lepingu artikli 192 kohaselt võetud kaitsemeetmed liikmesriiki kehtima jätmast või kasutusele võtmast rangemaid kaitsemeetmeid aluslepingutes ja kohtupraktikas sedastatud tingimustel. Näiteks saaks liikmesriik jätta kehtima mikroettevõtjate puhul tekstiilijäätmeid käsitleva tootja laiendatud vastutuse süsteemi, mis on juba jõus käesoleva muutmisdirektiivi jõustumise ajal.

(34) Tootjad peaksid vastutama kogumissüsteemide loomise eest kõigi kasutatud ja jäätmeteks muutunud tekstiil-, tekstiiliga seotud ja jalatsitoodete kogumiseks ning selle tagamise eest, et need tooted seejärel korduskasutamiseks sorditakse, korduskasutamiseks ette valmistatakse ning ringlusse võetakse, et muuta kasutatud riided ja jalatsid võimalikult kättesaadavaks ning vähendada tekstiilikoguseid sellistel meetoditel töötlemiseks, mis on jäätmehierarhias madalamal. Selle tagamine, et tekstiiltooteid saab kauem kasutada ja korduskasutada ning et seda ka tehakse, on kõige tulemuslikum viis oluliselt vähendada nende mõju kliimale ja keskkonnale. See peaks võimaldama ka keskkonnasäästlikke ja ringluspõhiseid ärimudeleid, nagu korduskasutamine, laenutamine ja parandamine, tagasivõtuteenused ning kasutatud toodete müük, et luua uusi rohelisi kvaliteetseid töökohti ja inimestele kokkuhoiuvõimalusi. Tootjatele nende toodetest tekkinud jäätmete eest vastutuse panemine on väga oluline, et lahutada jäätmeteks muutunud tekstiili teke selle sektori kasvust. Tootjad peaksid vastutama ka ringlussevõtu eest, tähtsustades eelkõige kiust-kiuks ringlussevõtu laiendamist, ning muude taaskasutamistoimingute ja kõrvaldamise eest.

(35) Tootjad ja tootjavastutusorganisatsioonid peaksid rahastama tekstiili ringlussevõtu, eelkõige kiust-kiuks ringlussevõtu laiendamist, võimaldades seeläbi ringlusse võtta suuremas valikus materjale ja luues toormeallika tekstiilitootmiseks liidus. Samuti on oluline, et tootjad toetaksid rahaliselt teadusuuringuid ja innovatsiooni, mis on seotud tehnoloogiaarenguga selliste automaatse ja koostise järgi sortimise lahenduste vallas, mis võimaldavad segamaterjale eraldada ja ringlusse võtta ning jäätmeid saastest puhastada, et võimaldada kvaliteetseid kiust-kiuks ringlussevõtu lahendusi ja ringlussevõetud kiu kasutamist. Hõlbustamaks käesoleva muutmisdirektiivi järgimist, tuleb liikmesriikidel tagada, et tekstiilisektori ettevõtjatele, eelkõige VKEdele, on kättesaadav teave ja abi, mis peaks olema suuniste, rahalise toetuse, rahastusele juurdepääsu, juhtimisalase ja töötajate erikoolituse materjalide või korralduslikuja ja tehnilise abi vormis. Kui sellist teavet ja abi rahastatakse riigi vahenditest, sealhulgas kui seda rahastatakse täielikult ametiasutuse kehtestatud tasudest ja kogutakse asjaomastelt ettevõtjatelt, võib see endast kujutada riigiabi ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses. Sellistel juhtudel peavad liikmesriigid tagama riigiabireeglite täitmise. Era- ja avaliku sektori investeeringute kaasamine tekstiilisektori ringluspõhisusse ja süsinikuheite vähendamisse on kesksel kohal ka mitmes liidu rahastamisprogrammis ja tegevuskavas, nagu vahend „Hubs for Circularity“ ning spetsiaalsed projektikonkursid programmi „Euroopa horisont“ raames. Samuti on vaja täiendavalt hinnata, kas on otstarbekas seada liidu sihtmäärad tekstiili ringlussevõtuks, et toetada ja soodustada ringlussevõtutaristuga seotud tehnoloogiaarengut ja sellesse taritusse investeerimist ning ringlussevõttu toetava ökodisaini edendamist.

(36) Kasutatud ja jäätmeteks muutunud tekstiil-, tekstiiliga seotud ja jalatsitooteid tuleks koguda muudest jäätmevoogudest, näiteks metallidest, paberist ja papist, klaasist, plastist, puidust ning biojäätmetest eraldi, et need oleksid korduskasutatavad ja neid saaks kvaliteetselt ringlusse võtta. Võttes arvesse keskkonnamõju ja materjalikadu, mis tekib, kui kasutatud ja jäätmeteks muutunud tekstiili ei koguta liigiti ega töödelda seetõttu keskkonnahoidlikult, peaks kasutatud ja jäätmeteks muutunud tekstiil-, tekstiiliga seotud ja jalatsitoodete kogumise võrgustik hõlmama liikmesriikide kogu territooriumi, sealhulgas äärepoolseimaid piirkondi, olema lõppkasutaja lähedal ning see ei tohiks olla mõeldud üksnes piirkondadele ja toodetele, mille puhul kogumine on kasumlik. Kogumisvõrgustik tuleks korraldada koostöös teiste jäätmekäitlus- ja korduskasutussektoris tegutsevate osalejatega, nagu omavalitsused ja sotsiaalmajanduse üksused. Arvestades korduskasutamisega seotud olulist keskkonna- ja kliimakasu, peaks kogumisvõrgustiku esmane ning teisene eesmärk olema vastavalt koguda korduskasutatavaid ning ringlussevõetavaid tekstiil-, tekstiiliga seotud ja jalatsitooteid. Liigiti kogumise pidev suurenemine soodustaks korduskasutamise paranemist ja kvaliteetset ringlussevõttu tekstiili tarneahelates, suurendaks kvaliteetse teisese toorme kasutamist ning toetaks tekstiili sortimise ja töötlemise taristusse investeerimise plaanimist. Kogumisvõrgustiku ja seonduvate teabekampaaniate tulemuslikkuse kontrollimiseks ja parandamiseks tuleks vähemalt NUTS 2 tasandil teha korrapäraseid koostise uuringuid segaolmejäätmete kohta, mida on kogutud, et määrata kindlaks neis sisalduvate jäätmeteks muutunud tekstiil-, tekstiiliga seotud ja jalatsitoodete kogus. Lisaks peaksid tootjavastutusorganisatsioonid tegema igal aastal üldsusele kättesaadavaks andmed liigiti kogumise süsteemide tulemuslikkuse ja liigiti kogumise koguse kohta massina, mis näitavad pidevat suurenemist.

(37) Arvestades sotsiaalmajanduse üksuste olulist rolli olemasolevates tekstiilikogumissüsteemides ning nende potentsiaali luua liidus kohalikke, keskkonnasäästlikke ning osaluspõhiseid ja kaasavaid ärimudeleid ning kvaliteetseid töökohti kooskõlas komisjoni 9. detsembri 2021. aasta teatisega „Inimeste hüvanguks toimiva majanduse kujundamine: sotsiaalmajanduse tegevuskava“, tuleks tootja laiendatud vastutuse süsteemide kehtestamisel säilitada kasutatud tekstiili käitlemisega tegelevate sotsiaalmajanduse üksuste tegevus ja seda toetada. Seepärast tuleks neid üksusi käsitada liigiti kogumise süsteemides partneritena, kes toetavad korduskasutamise ja parandamise laiendamist ning loovad kvaliteetseid töökohti kõigile, eelkõige kaitsetumatele rühmadele. Sortimisnõudeid tuleks kohaldada ka sotsiaalmajanduse üksuste poolt kogutud kasutatud ja jäätmeteks muutunud tekstiil-, tekstiiliga seotud ja jalatsitoodete suhtes. Sellega seoses peaksid sotsiaalmajanduse üksused esitama minimaalse aruandluskohustuse kaudu pädevale asutusele teavet oma tekstiili kogumise ja sellise kogutud tekstiili edasise käitlemise kohta. Liikmesriikidel peaks olema võimalik sotsiaalmajanduse üksused aruandluskohustusest täielikult või osaliselt vabastada, kui selle täitmine põhjustaks sellistele üksustele ebaproportsionaalselt suurt halduskoormust.

(38) Tootjad ja tootjavastutusorganisatsioonid peaksid olema aktiivselt kaasatud lõppkasutajatele, eelkõige tarbijatele, teabe andmisse selle kohta, et kasutatud ja jäätmeteks muutunud tekstiil-, tekstiiliga seotud ja jalatsitooted tuleks koguda eraldi, et kogumissüsteemid on olemas ning et lõppkasutajatel on oluline roll jäätmetekke vältimise ja jäätmeteks muutunud tekstiili keskkonna seisukohast optimaalse käitlemise tagamisel. See peaks hõlmama teavet tekstiili ja jalatsite korduskasutamise võimaluste kättesaadavuse ning kestliku tarbimise keskkonnakasu ja tekstiilrõivatööstuse keskkonna-, tervise- ja sotsiaalmõju kohta. Lõppkasutajaid tuleks samuti teavitada sellest, kui oluline on teha teadlikke, vastutustundlikke ja kestlikke tekstiilitarbimise valikuid ning tagada jäätmeteks muutunud tekstiil-, tekstiiliga seotud ja jalatsitoodete keskkonna seisukohast optimaalne käitlemine. Neid teabega seotud nõudeid kohaldatakse lisaks nõuetele, mis käsitlevad tekstiiltoodetega seotud teabe andmist lõppkasutajatele ja mis on sätestatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrustes (EL) nr 1007/2011 ([13]) ja (EL) 2024/1781 ([14]). Teabe avaldamisel kõigile lõppkasutajatele tuleks kasutada nüüdisaegset infotehnoloogiat. Teave tuleks esitada nii tavapärasel viisil, näiteks plakatid sise- ja välitingimustes ja sotsiaalmeediakampaaniad, kui ka uuenduslikumal viisil, näiteks ruutkoodiga elektrooniline juurdepääs veebisaitidele.

(39) Selleks et muuta tekstiil ringluspõhisemaks ja keskkonnakestlikumaks ning vähendada kahjulikku mõju kliimale ja keskkonnale, nähakse määrusega (EL) 2024/1781 ette töötada välja siduvad tekstiil- ja jalatsitoodete ökodisaini nõuded, millega olenevalt sellest, mis mõjuhinnangu kohaselt on tekstiili keskkonnakestlikumaks muutmiseks kasulik, reguleeritakse tekstiili vastupidavust, korduskasutatavust, parandatavust ja kiust-kiuks ringlussevõetavust ning ringlussevõetud kiu kohustuslikku sisaldust tekstiilis. Määrusega (EL) 2024/1781 reguleeritakse ka probleemsete ainete sisaldust, mis võimaldaks neid aineid minimeerida ja jälgida, et vähendada jäätmeteket ja parandada ringlussevõttu ning vältida ja vähendada keskkonda eralduvaid sünteetilisi kiude, vähendamaks oluliselt mikroplasti eraldumist. Lisaks on tootja laiendatud vastutuse tasude kohandamine tõhus majanduslik vahend keskkonnasäästlikuma tekstiilidisaini stimuleerimiseks, mis omakorda viib parema, ringluspõhimõtetega kooskõlas oleva disainini. Selleks et luua tugev stiimul ökodisaini jaoks, võttes samal ajal arvesse siseturu eesmärke ja seda, et tekstiilisektoris osalevad peamiselt VKEd, on vaja ühtlustada tootja laiendatud vastutuse tasude kohandamise kriteeriume kõige asjakohasemate ökodisainiparameetrite põhjal, et tekstiili saaks töödelda kooskõlas jäätmehierarhiaga. Nende tasude kohandamine ökodisainikriteeriumide alusel peaks põhinema ökodisaininõuetel ja nendega seotud mõõtemetoodikal, mis võetakse vastu vastavalt määrusele (EL) 2024/1781 tekstiil- ja jalatsitoodete jaoks, või kui need vastu võetakse, vastavalt muudele liidu õigusaktidele, millega kehtestatakse tekstiil- ja jalatsitoodete jaoks ühtlustatud kestlikkuskriteeriumid ja mõõtemeetodid. On asjakohane anda komisjonile õigus võtta vastu tasude kohaldamise ühtlustatud normid, et tagada tasude kohandamise kriteeriumide kooskõla nende tootenõuetega.

([13]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. septembri 2011. aasta määrus (EL) nr 1007/2011 tekstiilkiudude nimetuste ja tekstiiltoodete kiukoostise märgistamise ja tähistamise kohta, millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 73/44/EMÜ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivid 96/73/EÜ ja 2008/121/EÜ (ELT L 272, 18.10.2011, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2011/1007/oj).

([14]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuni 2024. aasta määrus (EL) 2024/1781, millega kehtestatakse kestlike toodete ökodisaininõuete sätestamise raamistik, muudetakse direktiivi (EL) 2020/1828 ja määrust (EL) 2023/1542 ning tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2009/125/EÜ (ELT L, 2024/1781, 28.6.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1781/oj).

(40) Tööstus- ja kaubandustavad, nagu ülikiirmood ja kiirmood, mõjutavad toote kasutusiga ja tõenäosust, et toode muutub jäätmeks aspektide tõttu, mis ei ole tingimata seotud toote disainiga, ning need tavad põhinevad sageli turu segmenteerimisel. Sellised tavad võivad tuua kaasa toote enneaegse kõrvaldamise enne, kui selle võimalik kasutusiga lõppeb, mille tulemuseks on tekstiiltoodete ületarbimine ja sellest tulenevalt ülemäärane jäätmeteks muutunud tekstiili teke. Selleks et neid tavasid paremini kindlaks teha ja võimaldada tootja laiendatud vastutuse tasude keskkonnahoidlikkust arvestavat kohandamist, võiksid liikmesriigid kaaluda selliseid kriteeriume nagu tootevaliku suurus (mida mõistetakse tootja poolt müügiks pakutavate toodete koodide arvuna) koos kindlaksmääratud künnistega turusegmendi kohta või pakkumiste sagedus (mida mõistetakse tootja poolt teataval ajavahemikul müügiks pakutavate toodete koodide arvuna turusegmendi kohta) või parandamise stiimulid, mida mõistetakse toote parandamise tõenäosusena, lähtuvalt paranduskulude ja toote hinna suhtest ning parandusteenuse osutamisest tootja poolt.

(41) Liikmesriigid peaksid võtma mikroettevõtjatelt nõutava tootja laiendatud vastutuse rahalise tasu kindlaksmääramisel arvesse selliseid kriteeriume nagu turul kättesaadavaks tehtud tekstiil-, tekstiiliga seotud ja jalatsitoodete maht, et tagada proportsionaalne käsitus, ja nad peaksid minimeerima aruandluskohustusi.

(42) Selleks et jälgida, et tootjad täidavad oma finants- ja organisatsioonilisi kohustusi seoses selliste kasutatud ja jäätmeteks muutunud tekstiil-, tekstiiliga seotud ja jalatsitoodete käitlemisega, mille nad teevad liikmesriigi territooriumil esimest korda turul kättesaadavaks, tuleks igal liikmesriigil luua tootjate register ja seda hallata ning tootjad peaksid olema kohustatud end registreerima. Registreerimise hõlbustamiseks tuleks registreerimisnõuded ja -vorm kogu liidus võimalikult suures ulatuses ühtlustada, eelkõige juhul, kui tootjad teevad tekstiil-, tekstiiliga seotud või jalatsitooted esimest korda turul kättesaadavaks eri liikmesriikides. Registris olev teave peaks olema juurdepääsetav neile üksustele, kel on roll tootja laiendatud vastutuse kohustuste täitmise kontrollimisel ja nende täitmise tagamisel.

(43) Kuna tekstiilisektor koosneb 99 % ulatuses VKEdest, tuleks tekstiil-, tekstiiliga seotud ja jalatsitooteid puudutavate tootja laiendatud vastutuse süsteemide puhul püüda vähendada halduskoormust nii palju kui võimalik. Tootja laiendatud vastutust tuleks seetõttu täita kollektiivselt nii, et tootjavastutusorganisatsioonid, sealhulgas asjaomase liikmesriigi loodud riiklikult juhitavad tootjavastutusorganisatsioonid, võtavad vastutuse ettevõtjate nimel. Tootjavastutusorganisatsioonidel peaks olema liikmesriigi luba ja nad peaksid dokumentaalselt tõendama muu hulgas seda, et neil on vajalikud rahalised vahendid tootja laiendatud vastutuse kohustustega seotud kulude katmiseks. Riiklikult juhitavate tootjavastutusorganisatsioonide puhul – kuna puudub esindatava tootja volitus – ei tohiks käesolevas direktiivis sätestatud volitusega seotud nõudeid kohaldada.

(44) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2022/2065 ([15]) artikli 30 kohaselt peavad selliste digiplatvormide pakkujad, mis võimaldavad tarbijatel sõlmida kauplejatega lepinguid sidevahendi abil, saama enne, kui tootjal lubatakse nende digiplatvormide teenuseid kasutada, asjaomaselt kauplejalt teatava identifitseerimisteabe ning kaupleja kinnituse selle kohta, et ta võtab kohustuse pakkuda ainult selliseid tooteid või teenuseid, mis vastavad kohaldatavatele liidu õigusnormidele. Käesoleva direktiivi kohaldamisel tuleks tootjaid, kes pakuvad liidus asuvatele tarbijatele esimest korda turul kättesaadavaks tehtud tekstiil-, tekstiiliga seotud või jalatsitooteid, käsitada kauplejatena määruse (EL) 2022/2065 artikli 30 tähenduses.

(45) Selleks et tagada tootja laiendatud vastutuse kohustuste tulemuslik täitmine, tuleks registreerumist käesoleva direktiivi kohaselt loodud tekstiilitootjate registris käsitada asjakohase teabena määruse (EL) 2022/2065 artikli 30 lõike 1 punkti d kohaldamisel. Lisaks peaks nimetatud määruse artikli 30 lõike 1 punktis e osutatud kinnitus hõlmama tootja võetud kohustust pakkuda ainult selliseid tekstiil-, tekstiiliga seotud või jalatsitooteid, mille suhtes kohaldatakse käesolevas direktiivis sätestatud tootja laiendatud vastutuse nõudeid. Vastavust määruse (EL) 2022/2065 artikli 30 lõike 1 punktides d ja e sätestatud nõuetele ei tohiks käsitada üldise kohustusena jälgida teavet, mida selliste digiplatvormide pakkujad, mis võimaldavad tarbijatel sõlmida tootjatega lepinguid sidevahendi abil, edastavad või säilitavad, või aktiivselt otsida ebaseaduslikule tegevusele viitavaid fakte või asjaolusid. Seoses nende nõuetega kohaldatakse selliste platvormide pakkujate suhtes määruse (EL) 2022/2065 IV peatüki kohaseid täitmise tagamise norme.

([15]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 19. oktoobri 2022. aasta määrus (EL) 2022/2065, mis käsitleb digiteenuste ühtset turgu ja millega muudetakse direktiivi 2000/31/EÜ (digiteenuste määrus) (ELT L 277, 27.10.2022, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2022/2065/oj).

(46) Ebasoovitavaid ärakasutamise olukordi võib esineda ka ekspediitorteenuse osutajate puhul. Käesoleva direktiiviga kehtestatakse sätted, mille eesmärk on selliseid ebasoovitavaid olukordi vältida, kusjuures käsitus on sarnane määruse (EL) 2022/2065 kohase, digiplatvormide pakkujate puhul rakendatava käsitusega.

(47) Kiiresti kasvav e-kaubanduse turg toob kaasa palju võimalusi, kuid kujutab endast ka märkimisväärset probleemkohta, eriti keskkonnakaitse seisukohast. Kuigi määrusega (EL) 2022/2065 keelatakse vahendusteenuste osutajatele üldise jälgimiskohustuse kehtestamine, on selles sätestatud digiplatvormide pakkujate selged kohustused ja hoolsuskohustus, et võidelda nende teenuste kaudu kättesaadava ebaseadusliku sisu vastu. Eelkõige saab kõnealuse määruse III peatüki 4. jao kohaselt võtta vastutusele selliste digiplatvormide pakkujad, mis võimaldavad tarbijatel sõlmida kauplejatega lepinguid sidevahendi abil, kui nad ei täida oma konkreetseid kohustusi kaupade internetimüügi vahendajatena. Kõnealuses määruses sätestatud kohustuste täitmise järelevalve ja seire toetab direktiivi 2008/98/EÜ täitmise tagamist ja järgimist, eelkõige tagades, et teave, mida digiplatvormid kauplejatelt saavad, on õige, täielik, ajakohane ja nende internetipõhises kasutajaliideses kättesaadav. Komisjon ja liikmesriikide pädevad asutused peaksid rakendama oma vastavaid seirevolitusi kooskõlas määrusega (EL) 2022/2065 ja kohaldataval juhul direktiiviga 2008/98/EÜ, ning kui see on nõutav, peaksid nad tegema tihedat koostööd, et tagada nõuete täitmine digiplatvormide pakkujate poolt.

(48) Et tekstiili käitlemine oleks kooskõlas jäätmehierarhiaga, peaksid tootjavastutusorganisatsioonid tagama, et kõik liigiti kogutud tekstiilid ja jalatsid läbivad sortimistoimingud, mille tulemusel saadakse esemed, mis sobivad korduskasutamiseks ja vastavad kasutatud tekstiili turgude ja ringlussevõtutoorme vajadustele liidus ja mujal maailmas. Arvestades seda, et tekstiili kasutusea pikendamisega on seotud suurem keskkonnakasu, peaks sortimistoimingute peamine eesmärk olema korduskasutamine, millele järgneb sortimine ringlussevõtuks, kui esemed on asjatundlikult hinnatud korduskasutuskõlbmatuks. Komisjon peaks need sortimisnõuded välja töötama esmajärjekorras osana korduskasutuskõlblikuks hinnatud kasutatud tekstiiltooteid ja ringlussevõetud tekstiili käsitlevatest liidu ühtlustatud jäätmeksoleku lakkamise kriteeriumidest, sealhulgas algse sortimise kohta, mis võib toimuda kogumispunktis. Sellised ühtlustatud kriteeriumid peaksid tagama piiriülese järjepidevuse ja hea kvaliteedi kogutud fraktsioonides ning sortimiseks, jäätmete taaskasutamise toiminguteks ja teiseseks toormeks mõeldud materjalivoogudes, mis omakorda peaks aitama hõlpsamini laiendada korduskasutamise ja ringlussevõtu väärtusahelaid. Kasutatud tekstiil-, tekstiiliga seotud ja jalatsitooteid, mille lõppkasutajad annavad otse üle ja mille korduskasutusettevõtjad või sotsiaalmajanduse üksused on kogumispunktis otseselt asjatundlikult hinnanud korduskasutuskõlblikuks, ei tuleks käsitada jäätmetena. Kuna lõppkasutajat ei ole koolitatud tegema vahet korduskasutatavatel ja ringlussevõetavatel esemetel, on vaja asjatundlikku hindamist. Asjatundlik hindamine tähendab, et lõplik otsus kasutatud tekstiil-, tekstiiliga seotud ja jalatsitoodete korduskasutuskõlblikuks liigitamise kohta ei ole jäetud lõppkasutajale, vaid isikutele, kes võtavad kasutatud tooteid kogumispunktis vastu ja kellele pakutakse asjakohase hindamise tagamiseks koolitust või suuniseid. Kui korduskasutamine, korduskasutamiseks ettevalmistamine või ringlussevõtt ei ole tehniliselt võimalik, tuleks siiski järgida jäätmehierarhiat ning vältida võimaluse korral prügilasse ladestamist, eelkõige biolaguneva tekstiili puhul, mis on metaaniheite allikaks, ja põletamise korral energiat taaskasutada.

(49) Komisjon töötab Teadusuuringute Ühiskeskuse käimasoleva töö põhjal välja rakendusakti ja esitab selle kohta ettepaneku, et kehtestada tekstiilide jäätmeksoleku lakkamise kriteeriumid. Jäätmeksoleku lakkamise kriteeriumid peaks hõlmama kriteeriume korduskasutuskõlblikuks hinnatud tekstiil-, tekstiiliga seotud ja jalatsitoodete kohta ning ringlussevõetud tekstiil-, tekstiiliga seotud ja jalatsitoodete kohta.

(50) Korduskasutuskõlblikuks hinnatud kasutatud tekstiiltoodete ja jäätmeteks muutunud tekstiili eksport liiduvälistesse sihtkohtadesse on pidevalt kasvanud, kusjuures eksport moodustab suurima osa liidus tekkinud tarbimisjärgse tekstiili korduskasutamise turust. Arvestades kogutud, jäätmeteks muutunud tekstiili koguse eeldatavalt olulist suurenemist pärast liigiti kogumise kasutuselevõttu 2025. aastaks, on hea keskkonnakaitse tagamiseks tähtis tugevdada jõupingutusi, et võidelda selliste ebaseaduslike jäätmesaadetiste kolmandatesse riikidesse toimetamise vastu, mis on maskeeritud muuks kaubaks kui jäätmed. Tuginedes Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EL) 2024/1157 ([16]) ning pidades silmas tarbimisjärgse tekstiili kestliku käitlemise tagamist ja ebaseaduslike jäätmesaadetiste vastu võitlemist, tuleks sätestada, et kõik liigiti kogutud kasutatud tekstiil-, tekstiiliga seotud ja jalatsitooted läbivad enne nende vedu sortimistoimingu. Lisaks tuleks sätestada, et kõiki liigiti kogutud kasutatud

([16]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. aprilli 2024. aasta määrus (EL) 2024/1157, mis käsitleb jäätmesaadetisi ning millega muudetakse määrusi (EL) nr 1257/2013 ja (EL) 2020/1056 ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 1013/2006 (ELT L, 2024/1157, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1157/oj).

tekstiil-, tekstiiliga seotud ja jalatsitooteid käsitatakse jäätmetena ning nende suhtes kohaldatakse jäätmealaseid liidu õigusakte, sealhulgas jäätmesaadetisi käsitlevaid liidu õigusakte, kuni need tooted on läbinud sortimistoimingu, mille on teinud ettevõtja, kes on saanud väljaõppe korduskasutamiseks ja ringlussevõtuks sortimise alal ning kes saab liigitada neid korduskasutuskõlblikuks. Sortimine peaks toimuma kooskõlas ühtlustatud sortimisnõuetega, mille tulemusel saadakse kvaliteetne korduskasutatav fraktsioon, mis vastab seda saavate kasutatud tekstiili turgude vajadustele liidus ja mujal maailmas, ning kehtestades kriteeriumid, et eristada korduskasutuskõlblikuks hinnatud kasutatud kaupa ja jäätmeid. Korduskasutuskõlblikuks hinnatud kasutatud tekstiil-, tekstiiliga seotud ja jalatsitoodete saadetistel peaks kaasas olema teave selle kohta, et need esemed on saadud sortimis- või korduskasutamiseks ettevalmistamise toimingu tulemusel, samuti teave selle toimingu eest vastutava ettevõtja kohta, pidades silmas selle protsessi läbipaistvuse ja selle protsessiga seotud vastutuse suurendamist, ning et need esemed kõlbavad korduskasutamiseks. Tootjavastutusorganisatsioonid ja sotsiaalmajanduse üksused peaksid andma aru jäätmeteks muutunud tekstiil-, tekstiiliga seotud ja jalatsitoodete ekspordi ning korduskasutuskõlblikuks hinnatud kasutatud tekstiil-, tekstiiliga seotud ja jalatsitoodete ekspordi kohta, võimaldades liikmesriikidel sellist eksporti jälgida, et tekstiili väärtusahelat paremini mõista.

(51) Selleks et liikmesriigid saavutaksid käesolevas direktiivis sätestatud sihtmäärad, peaksid nad oma toidujäätmete tekke vältimise programme hindama ja kohandama, et lisada asjakohasel juhul uusi meetmeid, millesse on kaasatud arvukad avaliku ja erasektori partnerid, sealhulgas tootjad, turustajad, tarnijad, jaemüüjad ja toitlustusteenuste osutajad, samuti sotsiaalmajanduses osalejad ning keskkonna- ja tarbijaorganisatsioonid, ning mis sisaldavad koordineeritud meetmeid, mis on välja töötatud konkreetsete tulipunktide ning toidujäätmete tekkeni viivate hoiakute ja käitumiste käsitlemiseks. Nende programmide koostamisel võiksid liikmesriigid ammutada ideid toidujäätmete teemalise kodanike paneelarutelu soovitustest, Euroopa tarbijate toidujäätmete foorumi kokkuvõtetest, mis sisaldab vahendeid, parimaid tavasid ja soovitusi tarbijate toidujäätmete vähendamiseks, ning ELi toidukao ja toidujäätmete platvormil toimuvast teabevahetusest.

(52) Selge vastutus toidujäätmete tekke vältimise meetmete eest ja nende haldus on väga oluline, et tagada meetmete tõhus koordineerimine eesmärgiga edendada muutusi ja saavutada käesolevas direktiivis sätestatud sihtmäärad. Kuna liikmesriikides on toidujäätmete vastases võitluses paljudel liikmesriigi ametiasutustel ühised eesmärgid ja selles osalevad mitmesugused sidusrühmad, on vaja määratud pädevat asutust, kes vastutab meetmete üldise koordineerimise eest riigi tasandil.

(53) Tarbimisjärgse olmetekstiili käitlemist käsitlev teave liidu tasandil tuleks muuta üksikasjalikumaks, et jälgida tulemuslikumalt toodete korduskasutamist, sealhulgas tekstiili korduskasutamist ja korduskasutamiseks ettevalmistamist, muu hulgas pidades silmas võimalikku tulemuslikkuse sihtmäärade kehtestamist tulevikus. Korduskasutamise ja korduskasutamiseks ettevalmistamise andmed on olulised andmevood, mille abil jälgida jäätmetekke lahutamist majanduskasvust ning üleminekut kestlikule ja kaasavale ringmajandusele. Neid andmevooge peaks seetõttu haldama Euroopa Keskkonnaamet.

(54) On väga tähtis, et komisjon ja liikmesriigid jätkaksid jäätmetekke vältimist ja jäätmekäitlust käsitlevate teavitus- ja koolituskampaaniate väljatöötamist, toetamist ja laiendamist. Kuigi kõigi sektorite üldine teadlikkus jäätmetekke vältimise ja nõuetekohase jäätmekäitluse tähtsusest paraneb, on siiski vaja teha täiendavaid edusamme.

(55) Kooskõlas direktiivi 2008/98/EÜ artikli 9 lõikega 8 kehtestatakse delegeeritud otsusega (EL) 2019/1597 toidujäätmete koguse ühtse mõõtmise ühine metoodika ja kvaliteedi miinimumnõuded. Selleks et parandada liikmesriikide poolt toidujäätmete koguse kohta esitatud andmete kvaliteeti, usaldusväärsust ja võrreldavust, edendades sealjuures jätkuvalt liikmesriikide kasutatavate mõõtmismeetodite kooskõla, peaks komisjonil jätkuvalt olema kõnealuses sättes kehtestatud õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte. Selguse huvides tuleks kõnealune õigus väikeste muudatustega sätestada uues artiklis, mis käsitleb just toidujäätmete tekke vältimist.

(56) Selleks et viia direktiivis 2008/98/EÜ loetletud CN-koodid kooskõlla määruse (EMÜ) nr 2658/87 I lisas loetletud CN-koodidega, peaks komisjonil olema õigus võtta kooskõlas ELi toimimise lepingu artikliga 290 vastu delegeeritud õigusakte direktiivi 2008/98/EÜ IVc lisa muutmise kohta. On eriti oluline, et komisjon viiks oma ettevalmistava töö käigus läbi asjakohaseid konsultatsioone, sealhulgas ekspertide tasandil, ja et kõnealused konsultatsioonid viidaks läbi kooskõlas 13. aprilli 2016. aasta institutsioonidevahelises parema õigusloome kokkuleppes ([17]) sätestatud põhimõtetega. Eelkõige selleks, et tagada delegeeritud õigusaktide ettevalmistamises võrdne osalemine, saavad Euroopa Parlament ja nõukogu kõik dokumendid liikmesriikide ekspertidega samal ajal ning nende ekspertidel on pidev juurdepääs komisjoni eksperdirühmade koosolekutele, millel arutatakse delegeeritud õigusaktide ettevalmistamist.

(57) Selleks et tagada direktiivi 2008/98/EÜ ühetaolised rakendamistingimused, tuleks komisjonile anda rakendamisvolitused seoses tekstiil-, tekstiiliga seotud või jalatsitoodete tootjate registris registreerimise ühtlustatud vormiga ning seoses tasude kohandamise kriteeriumidega tekstiilitootjate laiendatud vastutuse puhul ning seoses paranduskoefitsiendiga, et võtta arvesse turismi suurenemist või vähenemist võrreldes võrdlusperioodiga, mis on aluseks käesolevas direktiivis sätestatud sihtmäärale toidujäätmete vähendamiseks toidu jaemüügi ja muul viisil tarnimise käigus, restoranides ja toitlustusteenuste pakkumisel ning kodumajapidamistes. Neid volitusi tuleks teostada kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 182/2011 ([18]).

(58) Direktiivi 2008/98/EÜ tuleks seetõttu vastavalt muuta.

(59) Selleks, et vältida liidus ebaseaduslikust jäätmete prügilasse ladestamisest põhjustatud keskkonnakahju, sealhulgas piiriüleseid probleeme, on oluline, et liikmesriikides paraneks märkimisväärselt ja kiiresti nõukogu direktiivi 1999/31/EÜ ([19]) rakendamine. Seetõttu on asjakohane, et komisjon hindaks direktiivi 1999/31/EÜ, kaalumaks, kuidas selle rakendamist tõhustada, ja esitaks asjakohasel juhul seadusandliku ettepaneku selle muutmiseks. Tuginedes jäätmeid käsitlevate liidu õigusaktide võimaliku ajakohastamise tulemusele, mis lähtub tulevasest ringmajanduse õigusaktist, millele on viidatud komisjoni 26. veebruari 2025. aasta teatises „Puhta tööstuse kokkulepe – konkurentsivõime ja süsinikuheite vähendamise ühtne tegevuskava“, peaks komisjon lisaks hindama direktiivi 2008/98/EÜ ja esitama asjakohasel juhul seadusandliku ettepaneku. Kõnealuse hindamise raames ja võttes arvesse, et praegu puuduvad usaldusväärsed andmed jäätmeteks muutunud tekstiil-, tekstiiliga seotud ja jalatsitoodete ning seonduvate, liikmesriikide loodavate tootja laiendatud vastutuse süsteemide rahastamise kohta, peaks komisjon kõigepealt kaaluma võimalust seada jäätmetekke vältimise, jäätmete kogumise, korduskasutamiseks ettevalmistamise ja ringlussevõtu sihtmäärad ning teiseks hindama seda, kas tekstiil-, tekstiiliga seotud ja jalatsitoodete riiklikke tootja laiendatud vastutuse süsteeme rahastatakse tõhusalt, sealhulgas seda, kas kaubandusliku korduskasutamisega tegelevad ettevõtjad saaksid teha rahalisi makseid tootja laiendatud vastutuse süsteemide rahastamiseks. Lisaks peaks komisjon kaaluma, kas liikmesriikidel oleks võimalik võtta kasutusele segaolmejäätmete eelnev sortimine, vältimaks põletamisele saatmist või prügilatesse ladestamist selliste jäätmete puhul, mida saab taaskasutada korduskasutamiseks ettevalmistamiseks või ringlussevõtuks.

(60) Kuna käesoleva direktiivi eesmärke, st muuta toidujäätmete ning kasutatud ja jäätmeteks muutunud tekstiili käitlemine keskkonnakestlikumaks ning tagada kasutatud ja jäätmeteks muutunud tekstiili vaba liikumine siseturul, ei suuda liikmesriigid piisavalt saavutada, küll aga saab neid meetme ulatuse ja toime tõttu paremini saavutada liidu tasandil, võib liit võtta meetmeid kooskõlas Euroopa Liidu lepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Kõnealuses artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev direktiiv nimetatud eesmärkide saavutamiseks vajalikust kaugemale,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA DIREKTIIVI:

([17]) ELT L 123, 12.5.2016, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_interinstit/2016/512/oj.

([18]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 2011. aasta määrus (EL) nr 182/2011, millega kehtestatakse eeskirjad ja üldpõhimõtted, mis käsitlevad liikmesriikide läbiviidava kontrolli mehhanisme, mida kohaldatakse komisjoni rakendamisvolituste teostamise suhtes (ELT L 55, 28.2.2011, lk 13, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2011/182/oj).

([19]) Nõukogu 26. aprilli 1999. aasta direktiiv 1999/31/EÜ prügilate kohta (EÜT L 182, 16.7.1999, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/1999/31/oj).

Artikkel 1

Direktiivi 2008/98/EÜ muutmine

Direktiivi 2008/98/EÜ muudetakse järgmiselt.

1) Artikli 2 lõike 1 punkt a asendatakse järgmisega:

„a) välisõhku paisatavad gaasilised heited ning geoloogilise säilitamise eesmärgil kogutud ja transporditud ning geoloogiliselt säilitatav süsinikdioksiid vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivile 2009/31/EÜ (*);

(*) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. aprilli 2009. aasta direktiiv 2009/31/EÜ, milles käsitletakse süsinikdioksiidi geoloogilist säilitamist ning millega muudetakse nõukogu direktiivi 85/337/EMÜ ja direktiive 2000/60/EÜ, 2001/80/EÜ, 2004/35/EÜ, 2006/12/EÜ, 2008/1/EÜ ning määrust (EÜ) nr 1013/2006 (ELT L 140, 5.6.2009, lk 114, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2009/31/oj).“

2) Artiklisse 3 lisatakse järgmised punktid:

„4b. „IVc lisas loetletud tekstiil-, tekstiiliga seotud või jalatsitoodete tootja“ – tootja, importija või turustaja või muu füüsiline või juriidiline isik, kes olenemata kasutatavast müügiviisist, sealhulgas Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2011/83/EL (*) artikli 2 punktis 7 määratletud kauglepingute alusel, kas:

a) on asutatud liikmesriigis ning valmistab IVc lisas loetletud tekstiil-, tekstiiliga seotud või jalatsitooteid oma nime või kaubamärgi all või laseb need tooted disainida või valmistada ja tarnib neid esimest korda oma nime või kaubamärgi all selle liikmesriigi territooriumil;

b) on asutatud liikmesriigis ning müüb selle liikmesriigi territooriumil oma nime või kaubamärgi all edasi IVc lisas loetletud tekstiil-, tekstiiliga seotud või jalatsitooteid, mille on valmistanud muud ettevõtjad ning mis ei kanna selliste muude ettevõtjate nime, tootemarki ega kaubamärki;

c) on asutatud liikmesriigis ning tarnib selle liikmesriigi territooriumil kutsetegevuse raames esimest korda IVc lisas loetletud tekstiil-, tekstiiliga seotud või jalatsitooteid, mis on pärit muust liikmesriigist või kolmandast riigist või

d) müüb IVc lisas loetletud tekstiil-, tekstiiliga seotud või jalatsitooteid liikmesriigis kauglepingute alusel otse lõppkasutajatele, olenemata sellest, kas tegu on kodumajapidamisega või mitte, ning on asutatud muus liikmesriigis või kolmandas riigis.

„IVc lisas loetletud tekstiil-, tekstiiliga seotud või jalatsitoodete tootja“ ei hõlma tootjaid, importijaid ja turustajaid ega muid füüsilisi ja juriidilisi isikuid, kes tarnivad turul IVc lisas loetletud kasutatud tekstiil-, tekstiiliga seotud või jalatsitooteid, mis on korduskasutuskõlblikuks hinnatud, või IVc lisas loetletud tekstiil-, tekstiiliga seotud või jalatsitooteid, mis on sellistest kasutatud või jäätmeteks muutunud toodetest või nende osadest saadud, ega personaliseeritud tooteid tootvaid iseenda tööandjana tegutsevaid rätsepaid;

4c. „turul kättesaadavaks tegemine“ – IVc lisas loetletud tekstiil-, tekstiiliga seotud või jalatsitoote tarnimine liikmesriigi turul turustamiseks või kasutamiseks äritegevuse käigus, kas tasu eest või tasuta;

4d. „tootjavastutusorganisatsioon“ – juriidiline isik, kes rahaliselt või rahaliselt ja tegevuslikult korraldab tootja laiendatud vastutuse kohustuste täitmist tootjate nimel;

4e. „digiplatvorm“ – Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2022/2065 (**) artikli 3 punktis i määratletud digiplatvorm;

4f. „ekspediitorteenuse osutaja“ – Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2019/1020 (***) artikli 3 punktis 11 määratletud ekspediitorteenuse osutaja;

4g.„ tarbija“ – füüsiline isik, kes tegutseb eesmärgil, mis ei ole seotud tema kaubandus-, majandus-, ametialase või kutsetegevusega;

4h. „lõppkasutaja“ – määruse (EL) 2019/1020 artikli 3 punktis 21 määratletud lõppkasutaja;

4i. „sotsiaalmajanduse üksus“ – eraõiguslik üksus, kes pakub kaupu või osutab teenuseid ja tegutseb kooskõlas järgmiste põhimõtetega:

a) inimeste ning sotsiaalse või keskkonnakasu kasumist tähtsamaks pidamine;

b) kogu kasumi või kasumist ja ülejäägist suurema osa reinvesteerimine sotsiaalsete või keskkonnaalaste eesmärkide saavutamiseks ja sellise tegevuse elluviimiseks, mis on nende liikmete või kasutajate või laiemalt ühiskonna huvides, ning

c) demokraatlik või kaasav juhtimine;

4j. „tarbijale mõeldud müümata toode“ – Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2024/1781 (****) artikli 2 punktis 37 määratletud tarbijale mõeldud müümata toode;

(*) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. oktoobri 2011. aasta direktiiv 2011/83/EL tarbija õiguste kohta, millega muudetakse nõukogu direktiivi 93/13/EMÜ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 1999/44/EÜ ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 85/577/EMÜ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 97/7/EÜ (ELT L 304, 22.11.2011, lk 64, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2011/83/oj).

(**) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 19. oktoobri 2022. aasta määrus (EL) 2022/2065, mis käsitleb digiteenuste ühtset turgu ja millega muudetakse direktiivi 2000/31/EÜ (digiteenuste määrus) (ELT L 277, 27.10.2022, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2022/2065/oj).

(***) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. juuni 2019. aasta määrus (EL) 2019/1020 turujärelevalve ja toodete vastavuse kohta ning millega muudetakse direktiivi 2004/42/EÜ ja määruseid (EÜ) nr 765/2008 ja (EL) nr 305/2011 (ELT L 169, 25.6.2019, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2019/1020/oj).

(****) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuni 2024. aasta määrus (EL) 2024/1781, millega kehtestatakse kestlike toodete ökodisaininõuete sätestamise raamistik, muudetakse direktiivi (EL) 2020/1828 ja määrust (EL) 2023/1542 ning tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2009/125/EÜ (ELT L, 2024/1781, 28.6.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1781/oj).“

3) Artikli 9 lõike 1 punktid g ja h ning lõiked 5, 6 ja 8 jäetakse välja.

4) Lisatakse järgmine artikkel:

„*Artikkel 9a*

Toidujäätmete tekke vältimine

1. Liikmesriigid võtavad asjakohased meetmed, et vältida toidujäätmete teket kogu toidutarneahelas, esmatootmisel, töötlemisel ja valmistamisel ning toidu jaemüügi ja muul viisil tarnimise käigus, samuti restoranides ja toitlustusteenuste pakkumisel ning kodumajapidamistes. Kõnealused meetmed hõlmavad vähemalt järgmist:

a) töötatakse välja ja toetatakse käitumisharjumuste muutmisega seotud sekkumisi, et vähendada toidujäätmeid, ning teabekampaaniaid, et suurendada teadlikkust toidujäätmete tekke vältimisest;

b) tehakse kindlaks ebatõhusused toidutarneahela toimimises ja tegeletakse nendega ning toetatakse kõigi osalejate koostööd, tagades ühtlasi vältimismeetmete kulude ja tulude õiglase jaotamise, mis võib hõlmata toidujäätmete teket põhjustavate turutavade vastu võitlemist ning selliste toodete turustamise ja kasutamise toetamist, mille suhtes tehti erand Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1308/2013 (*) artiklist 76 vastavalt nimetatud artikli lõikele 4, üksnes tingimustel, mille alusel selline erand tehti;

c) soodustatakse toidu annetamist ja toidu muul viisil inimtarbimiseks ümberjaotamist, tagades selle eelistamise, et toit jääb inimeste toiduks, mitte et see kasutatakse söödaks või töödeldakse toiduks mittekasutatavateks toodeteks;

d) toetatakse koolitust ja oskuste arendamist ning hõlbustatakse juurdepääsu rahastamisvõimalustele, eelkõige väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate ning sotsiaalmajanduse üksuste jaoks;

e) soodustatakse ja edendatakse innovatsiooni ja tehnoloogilisi lahendusi, mis aitavad kaasa toidujäätmete tekke vältimisele, ilma et see piiraks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2025/40 (**) ja eelkõige selle artikli 6 kohaldamist.

Liikmesriigid tagavad, et kõik asjakohased toidutarneahelas osalejad kaasatakse proportsionaalselt nende suutlikkuse ja rolliga toidujäätmete tekke vältimisse selles tarneahelas, pöörates erilist tähelepanu sellele, et vältida ebaproportsionaalset mõju väikestele ja keskmise suurusega ettevõtjatele. Liikmesriigid võtavad pärast toidupankade ja muude toidu ümberjaotamise organisatsioonidega konsulteerimist, asjakohasel juhul olemasoleva riikliku toidu annetamise süsteemi alusel meetmeid tagamaks, et ettevõtjad, kellel on liikmesriikide hinnangul oluline roll toidujäätmete tekke vältimisel ja toidujäätmete tekkimisel, teevad toidupankadele ja teistele toidu ümberjaotamise organisatsioonidele annetamislepingute ettepanekuid, et hõlbustada inimtarbimiseks ohutu müümata toidu annetamist, ettevõtjatele mõistlike kuludega.

2. Liikmesriigid jälgivad ja hindavad oma toidujäätmete tekke vältimise meetmete rakendamist, sealhulgas lõikes 4 osutatud toidujäätmete vähendamise sihtmäärade järgimist, mõõtes toidujäätmete kogust lõike 3 kohaselt kehtestatud metoodikaga.

3. Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 38a vastu delegeeritud õigusakte käesoleva direktiivi täiendamiseks, et kehtestada toidujäätmete koguse ühtse mõõtmise ühine metoodika ja kvaliteedi miinimumnõuded.

4. Liikmesriigid võtavad vajalikud ja asjakohased meetmed, et saavutada 31. detsembriks 2030 riigi tasandil järgmised toidujäätmete vähendamise sihtmäärad:

a) toidujäätmete tekke vähendamine toidu töötlemisel ja valmistamisel 10 % võrreldes 2021.–2023. aastal tekkinud keskmise aastase toidujäätmete kogusega;

b) toidujäätmete tekke vähendamine elaniku kohta toidu jaemüügi ja muul viisil tarnimise käigus, restoranides ja toitlustusteenuste pakkumisel ning kodumajapidamistes kokku 30 % võrreldes 2021.–2023. aastal tekkinud keskmise aastase toidujäätmete kogusega.

5. Kui toidujäätmete vähendamise sihtmääradega seoses on liikmesriigil võimalik esitada 2021. aastast varasema aasta andmed, mis on kogutud komisjoni delegeeritud otsuses (EL) 2019/1597 (***) sätestatud meetoditel, või 2020. aastale eelnevate aastate andmed, mis on kogutud meetoditel, mis on võrreldavad selles delegeeritud otsuses sätestatud toidujäätmete koguse ühtse mõõtmise metoodikaga ja kvaliteedi miinimumnõuetega, võib liikmesriik kasutada võrdlusperioodina varasemat aastat. Liikmesriik teavitab komisjoni ja teisi liikmesriike oma kavatsusest kasutada varasemat aastat hiljemalt 17. aprilliks 2027 ning 2020. aastale eelneva aasta puhul esitab komisjonile asjaomased andmed ja nende kogumiseks kasutatud mõõtmismeetodid ning teeb need andmed ja mõõtmismeetodid üldsusele kättesaadavaks.

6. Selleks et toetada liikmesriike lõike 4 punktis b sätestatud toidujäätmete vähendamise sihtmäära saavutamisel, võtab komisjon hiljemalt 17. oktoobriks 2027 rakendusaktidega vastu paranduskoefitsiendi, et võtta arvesse turismi suurenemist või vähenemist võrreldes võrdlusperioodiga, mille alusel seati toidujäätmete vähendamise sihtmäär. Need rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 39 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

7. Kui komisjon leiab, et 2020. aastast varasema aastaga seotud andmed ei vasta lõikes 5 sätestatud tingimustele, võtab ta kuue kuu jooksul alates nimetatud lõike kohaselt esitatud teavituse saamisest vastu otsuse, mille kohaselt liikmesriigil tuleb kasutada 2021.–2023. aasta keskmist aastast kogust või võrdlusperioodina 2020. aastat või mõnda muud kui liikmesriigi välja pakutud 2020. aastale eelnenud aastat.

8. Komisjon vaatab 31. detsembriks 2027 lõike 4 kohased 2030. aastaks saavutatavad sihtmäärad läbi, et neid asjakohasel juhul muuta ja/või sihtmääri toidutarneahela muudele etappidele laiendada ning et kaaluda uute, 2030. aasta järgsete sihtmäärade seadmist.

Esimeses lõigus osutatud läbivaatamine hõlmab:

a) esmatootmisel tekkivate toidujäätmete ja -kao ulatuse ja põhjuste hindamist ning selliste jäätmete ja kao vähendamiseks asjakohaste hoobade kindlakstegemist ning võimalikkuse hindamist;

b) selle hindamist, kas seoses lõike 4 punktidega a ja b on võimalik seada õiguslikult siduvad sihtmäärad, mis tuleb saavutada 2035. aastaks, ning

c) selle hindamist, milline mõju on tootmistasemete muutumisel toidujäätmete vähendamise sihtmäära saavutamisele seoses lõike 4 punktiga a.

Komisjon esitab Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande, millele on asjakohasel juhul lisatud seadusandlik ettepanek.

9. Liikmesriigid koordineerivad oma toidujäätmete tekke vältimise meetmeid ja jagavad parimaid tavasid, sealhulgas ELi toidukao ja toidujäätmete platvormi kaudu.

(*) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1308/2013, millega kehtestatakse põllumajandustoodete ühine turukorraldus ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrused (EMÜ) nr 922/72, (EMÜ) nr 234/79, (EÜ) nr 1037/2001 ja (EÜ) nr 1234/2007 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 671, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2013/1308/oj).

(**) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 19. detsembri 2024. aasta määrus (EL) 2025/40, mis käsitleb pakendeid ja pakendijäätmeid ning millega muudetakse määrust (EL) 2019/1020 ja direktiivi (EL) 2019/904 ning tunnistatakse kehtetuks direktiiv 94/62/EÜ (ELT L, 2025/40, 22.1.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2025/40/oj).

(***) Komisjoni 3. mai 2019. aasta delegeeritud otsus (EL) 2019/1597, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2008/98/EÜ toidujäätmete koguse ühtse mõõtmise ühise metoodika ja kvaliteedi miinimumnõuete osas (ELT L 248, 27.9.2019, lk 77, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec_del/2019/1597/oj).“

5) Artikli 11 lõike 1 kolmanda lõigu järele lisatakse järgmine lõik:

„Käesoleva artikli eesmärkide täitmiseks tagavad liikmesriigid jäätmete liigiti kogumiseks vajaliku taristu olemasolu, sealhulgas liigiti kogumise punktide piisava katvuse materjalide ja piirkondade aspektist kooskõlas artikli 28 lõike 3 punktiga cb.“

6) Artikli 11b lõige 1 asendatakse järgmisega:

„1. Komisjon koostab koostöös Euroopa Keskkonnaametiga eduaruanded artikli 9a lõikes 4 ning artikli 11 lõike 2 punktides c, d ja e ning lõikes 3 sätestatud sihtmäärade saavutamise kohta hiljemalt kolm aastat enne iga kõnealuste sätetega ette nähtud tähtaega.“

7) Lisatakse järgmised artiklid:

„*Artikkel 22a*

Tootja laiendatud vastutuse süsteem tekstiili jaoks

1. Liikmesriigid tagavad, et kooskõlas artiklitega 8 ja 8a on tootjatel laiendatud vastutus IVc lisas loetletud tekstiil-, tekstiiliga seotud või jalatsitoodete eest, mille nad teevad esimest korda turul kättesaadavaks.

2. Liikmesriigid võivad kooskõlas artiklitega 8 ja 8a kehtestada tootja laiendatud vastutuse süsteemi madratsite tootjate suhtes.

3. Liikmesriigid tagavad, et artikli 3 punkti 4b alapunktis d määratletud tootja, kes on asutatud teises liikmesriigis ja kes teeb IVc lisas loetletud tekstiil-, tekstiiliga seotud või jalatsitooted esimest korda nende territooriumil kättesaadavaks, määrab kirjaliku volitusega nende territooriumil asuva juriidilise või füüsilise isiku oma volitatud esindajaks, kes täidab tootja kohustusi seoses tootja laiendatud vastutuse süsteemiga nende territooriumil.

Liikmesriigid võivad ette näha, et artikli 3 punkti 4b alapunktis d määratletud tootja, kes on asutatud kolmandas riigis ja kes teeb IVc lisas loetletud tekstiil-, tekstiiliga seotud või jalatsitooted esimest korda nende territooriumil kättesaadavaks, määrab kirjaliku volitusega nende territooriumil asuva juriidilise või füüsilise isiku oma volitatud esindajaks, kes täidab tootja kohustusi seoses tootja laiendatud vastutuse süsteemiga nende territooriumil.

4. Liikmesriigid tagavad, et kui artikli 3 punkti 4b alapunktis d määratletud tootja seda soovib, saab käesoleva artikli lõikest 3 tulenevaid kohustusi tootja nimel täita kirjaliku volitusega määratud tootjavastutusorganisatsioon. Kui selline tootja on määranud tootjavastutusorganisatsiooni, täidab see organisatsioon käesolevast artiklist tulenevaid kohustusi *mutatis mutandis*, kui liikmesriik ei ole sätestanud teisiti.

5. Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 38a vastu delegeeritud õigusakte käesoleva direktiivi IVc lisa muutmiseks, et viia selles loetletud kombineeritud nomenklatuuri koodid (CN-koodid) kooskõlla nõukogu määruse (EMÜ) nr 2658/87 ([1])* I lisas loetletud CN-koodidega.

6. Liikmesriigid määravad kooskõlas artikli 8a lõike 1 punktiga a selgelt kindlaks ülesanded ja kohustused, mida täidavad käesoleva artikli lõikes 1 osutatud tootja laiendatud vastutuse süsteemi rakendamises, seires ja kontrollimises osalevad asjaomased osalejad.

7. Liikmesriigid tagavad kooskõlas artikli 8a lõikega 6, et tootja laiendatud vastutuse süsteemi rakendamisse on kaasatud asjaomased osalejad. Nende asjaomaste osalejate hulka kuuluvad vähemalt:

a) tootjad, kes teevad tooted turul kättesaadavaks;

b) organisatsioonid, kes rakendavad tootja laiendatud vastutuse kohustusi nende tootjate nimel, kes teevad tooted turul kättesaadavaks;

c) era- või avaliku sektori jäätmekäitlejad;

d) kohalikud omavalitsused;

e) korduskasutamise ja korduskasutamiseks ettevalmistamisega tegelevad ettevõtjad;

f) sotsiaalmajanduse üksused, sealhulgas kohalikud sotsiaalsed ettevõtjad.

8. Liikmesriigid tagavad, et IVc lisas loetletud tekstiil-, tekstiiliga seotud või jalatsitoodete tootjad katavad järgmised kulud:

a) IVc lisas loetletud kasutatud ja jäätmeteks muutunud tekstiil-, tekstiiliga seotud ja jalatsitoodete kogumine ja järgnev jäätmekäitlus, mis hõlmab järgmist:

i) nende kasutatud toodete kogumine korduskasutamiseks ning jäätmeteks muutunud toodete liigiti kogumine korduskasutamiseks ettevalmistamiseks ja ringlussevõtuks kooskõlas artiklitega 22c ja 22d;

ii) alapunktis i osutatud kogutud kasutatud ja jäätmeteks muutunud toodete vedu järgnevateks korduskasutamiseks sortimise, korduskasutamiseks ettevalmistamise ja ringlussevõtu toiminguteks kooskõlas artikliga 22d;

iii) alapunktis i osutatud kogutud kasutatud ja jäätmeteks muutunud toodete sortimise, korduskasutamiseks ettevalmistamise, ringlussevõtu ja muud nende taaskasutamise toimingud ning nende kõrvaldamine;

iv) selliste jäätmete kogumine, vedu ja töötlemine, mille on tekitanud alapunktides i, ii ja iii osutatud toimingute tulemusena sotsiaalmajanduse üksused ja muud osalejad, kes on osa artikli 22c lõigetes 8 ja 11 osutatud kogumissüsteemist;

b) kogutud segaolmejäätmete koostise uuringu tegemine kooskõlas artikli 22d lõikega 6;

c) teabe andmine, sealhulgas asjakohaste teabekampaaniate kaudu, tekstiil-, tekstiiliga seotud ja jalatsitoodete kestliku tarbimise, jäätmetekke vältimise, korduskasutamise, korduskasutamiseks ettevalmistamise, sealhulgas parandamise, ringlussevõtu, muu taaskasutamise ning kõrvaldamise kohta kooskõlas artikli 22c lõigetega 14, 15 ja 18;

d) andmete kogumine ja aruandlus pädevatele asutustele kooskõlas artikliga 37;

e) teadus- ja arendustegevuse toetamine, et parandada tootedisaini määruse (EL) 2024/1781 artiklis 5 osutatud tooteaspektide puhul, ning jäätmetekke vältimise ja jäätmekäitlustoimingute toetamine kooskõlas jäätmehierarhiaga, et suurendada kiust-kiuks ringlussevõttu, ilma et see piiraks liidu riigiabireeglite kohaldamist.

9. Liikmesriigid võivad otsustada, et IVc lisas loetletud tekstiil-, tekstiiliga seotud või jalatsitoodete tootjad katavad osaliselt või täielikult käesoleva artikli lõike 8 punktis a osutatud kulud IVc lisas loetletud, jäätmeteks muutunud tekstiil-, tekstiiliga seotud ja jalatsitoodete puhul, mis jõuavad lõpuks segaolmejäätmete hulka.

10. Liikmesriigid tagavad, et IVc lisas loetletud tekstiil-, tekstiiliga seotud või jalatsitoodete tootjad katavad käesoleva artikli lõikes 8 osutatud kulud seoses IVc lisas loetletud kasutatud ja jäätmeteks muutunud tekstiil-, tekstiiliga seotud ja jalatsitoodetega, mis on toodud artikli 22c lõigete 8 ja 11 kohaselt loodud kogumispunktidesse, kui sellised tooted, sealhulgas kasutatud ja jäätmeteks muutunud tekstiil-, tekstiiliga seotud ja jalatsitooted, mida võidi koguda erasektori tagasivõtusüsteemide kaudu ja hiljem lisada tekstiilile, mida koguti vastavalt artikli 22c lõikele 8, tehti esimest korda turul kättesaadavaks pärast 16. oktoobrit 2025, kui IVc lisas loetletud tekstiil-, tekstiiliga seotud ja jalatsitoodete tootja laiendatud vastutuse süsteem on kõnealuses liikmesriigis sel kuupäeval artiklite 8 ja 8a kohaselt juba kehtestatud.

11. Liikmesriigid tagavad, et IVc lisas loetletud tekstiil-, tekstiiliga seotud või jalatsitoodete tootjad katavad käesoleva artikli lõikes 8 osutatud kulud seoses IVc lisas loetletud kasutatud ja jäätmeteks muutunud tekstiil-, tekstiiliga seotud ja jalatsitoodetega, mis on toodud artikli 22c lõigete 8 ja 11 kohaselt loodud kogumispunktidesse, kui sellised tooted, sealhulgas kasutatud ja jäätmeteks muutunud tekstiil-, tekstiiliga seotud ja jalatsitooted, mida võidi koguda erasektori tagasivõtusüsteemide kaudu ja hiljem lisada tekstiilile, mida koguti vastavalt artikli 22c lõikele 8, tehti esimest korda turul kättesaadavaks

a) alates kuupäevast, mil kõnealune liikmesriik jõustab Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2025/1892 ([2])* järgimiseks vajalikud õigus- ja haldusnormid vastavalt kõnealuse direktiivi artikli 2 lõikele 1, või

b) hiljemalt alates 17. aprillist 2028, kui IVc lisas loetletud tekstiil-, tekstiiliga seotud ja jalatsitoodete tootja laiendatud vastutuse süsteem on kõnealuses liikmesriigis kooskõlas käesoleva artikli lõikega 1 kehtestatud alates 16. oktoobrist 2025.

12. Lõikes 8 osutatud kulud, mis tuleb katta, ei tohi ületada kulusid, mida on vaja nimetatud lõikes osutatud teenuste kulutõhusaks osutamiseks, ja need määratakse kindlaks läbipaistval viisil asjaomaste osalejate vahel kooskõlas lõikega 7.

13. Määruse (EL) 2022/2065 artikli 30 lõike 1 punktide d ja e järgimiseks tagavad liikmesriigid, et nimetatud määruse III peatüki 4. jao kohaldamisalasse kuuluvad selliste digiplatvormide pakkujad, mis võimaldavad tarbijatel sõlmida lepinguid sidevahendi abil tootjatega, kes pakuvad liidus asuvatele tarbijatele IVc lisas loetletud tekstiil-, tekstiiliga seotud või jalatsitooteid, saavad tootjatelt enne, kui nad lubavad neil oma teenuseid kasutada, järgmise teabe:

a) teave registreerimise kohta artiklis 22b osutatud tootjate registris liikmesriigis, kus tarbija asub, ja tootja registreerimisnumber või -numbrid kõnealuses registris;

b) tootja kinnitus selle kohta, et ta võtab kohustuse pakkuda ainult selliseid IVc lisas loetletud tekstiil-, tekstiiliga seotud või jalatsitooteid, mille puhul on liikmesriigis, kus tarbija asub, täidetud käesoleva artikli lõigetes 1 ja 8 ning artikli 22c lõikes 1 osutatud tootja laiendatud vastutuse nõuded.

14. Liikmesriigid tagavad, et käesoleva artikli lõikes 1 sätestatud tootja laiendatud vastutuse süsteemid luuakse hiljemalt 17. aprilliks 2028 kooskõlas artiklitega 8, 8a ja 22a–22d.

15. Liikmesriigid võtavad meetmeid, et tootjad, kes pakuvad liidus asuvatele lõppkasutajatele IVc lisas loetletud tekstiil-, tekstiiliga seotud või jalatsitooteid, esitaksid ekspediitorteenuse osutajatele lõikes 13 osutatud teabe määruse (EL) 2019/1020 artikli 3 punktis 11 osutatud teenuste kohta ekspediitorteenuse osutaja ja tootja vahelise lepingu sõlmimise ajal.

16. Liikmesriigid tagavad, et ekspediitorteenuse osutaja teeb lõikes 15 osutatud teabe saamisel ning ekspediitorteenuse osutaja ja tootja vahel määruse (EL) 2019/1020 artikli 3 punktis 11 osutatud teenuseid käsitleva lepingu sõlmimise ajal kõik endast oleneva, et hinnata, kas käesoleva artikli lõikes 15 osutatud teave on usaldusväärne ja täielik, kasutades liikmesriigi või liidu poolt kättesaadavaks tehtud vabalt juurdepääsetavat ametlikku veebiandmebaasi või internetipõhist kasutajaliidest või paludes tootjal esitada usaldusväärsetest allikatest pärit lisadokumendid. Käesoleva direktiivi kohaldamisel vastutavad esitatud teabe õigsuse eest tootjad.

Liikmesriigid tagavad, et:

a) kui ekspediitorteenuse osutaja saab piisavalt andmeid või tal on põhjust uskuda, et asjaomaselt tootjalt saadud lõikes 15 osutatud teave on ebaõige, puudulik või ei ole ajakohane, palub ekspediitorteenuse osutaja, et tootja parandaks, täiendaks või ajakohastaks seda teavet viivitamata või liidu ja liikmesriigi õiguses sätestatud tähtaja jooksul, ning

b) kui tootja seda teavet ei paranda, täienda ega ajakohasta, peatab ekspediitorteenuse osutaja kiiresti oma teenuse osutamise kõnealusele tootjale seoses IVc lisas loetletud tekstiil-, tekstiiliga seotud või jalatsitoodete pakkumisega liidus asuvatele lõppkasutajatele, kuni see palve on täielikult täidetud; ekspediitorteenuse osutaja teavitab tootjat asjaomase peatamise põhjustest.

17. Ilma et see piiraks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2019/1150 ([3])* artikli 4 kohaldamist, kui ekspediitorteenuse osutaja peatab oma teenuse osutamise vastavalt käesoleva artikli lõikele 16, tagab liikmesriik, et asjaomasel tootjal on õigus vaidlustada ekspediitorteenuse osutaja teenuse peatamine ühe sellise liikmesriigi kohtus, kus ekspediitorteenuse osutaja on asutatud.

Artikkel 22b

Tekstiil-, tekstiiliga seotud või jalatsitoodete tootjate register

1. Liikmesriigid loovad IVc lisas loetletud tekstiil-, tekstiiliga seotud või jalatsitoodete tootjate registri (edaspidi „tootjate register"), et jälgida, kas need tootjad järgivad artiklit 22a ja artikli 22c lõiget 1.

Komisjon loob veebisaidi, millel on lingid kõigile liikmesriikide tootjate registritele, et hõlbustada tootjate registreerimist kõigis liikmesriikides. Liikmesriik teavitab komisjoni oma tootjate registri lingist 30 päeva jooksul pärast registri kasutusele võtmist. Tootjate registrit käsitlev teave peab olema hõlpsasti ligipääsetav, üldsusele kättesaadav, tasuta, masinloetav ning võimaldama sorteerimist ja päringute tegemist ja järgima avatud standardeid kolmandatele isikutele kasutamiseks. Käesoleva lõike alusel teabe andmine ei piira tundliku teabe äri- ja tööstussaladuse kaitsmist vastavalt asjaomasele liidu ja liikmesriigi õigusele.

2. Liikmesriigid tagavad, et tootjad peavad end tootjate registris registreerima. Selleks nõuavad liikmesriigid, et tootjad esitavad registreerimistaotluse igas liikmesriigis, kus nad teevad IVc lisas loetletud tekstiil-, tekstiiliga seotud või jalatsitooteid esimest korda turul kättesaadavaks.

3. Liikmesriigid lubavad tootjatel teha IVc lisas loetletud tekstiil-, tekstiiliga seotud või jalatsitooteid esimest korda turul kättesaadavaks vaid siis, kui nad, või volituse korral nende tootja laiendatud vastutuse jaoks volitatud esindajad, on kõnealuses liikmesriigis registreeritud.

4. Registreerimistaotlus sisaldab järgmist teavet:

a) nimi, kaubamärk ja tootemargid (olemasolu korral), mille all tootja asjaomases liikmesriigis tegutseb, ning tootja aadress, sealhulgas sihtnumber ja asula, tänav ja majanumber ning riik, telefoninumber, kui see on olemas, veebiaadress ja e-posti aadress ning ühtne kontaktisik;

b) tootja riigisisene tunnuskood, sealhulgas äriregistri number või samaväärne ametlik registreerimisnumber ja liidu või riigisisese maksukohustuslasena registreerimise number;

c) nende IVc lisas loetletud tekstiil-, tekstiiliga seotud ja jalatsitoodete CN-koodid, mida tootja kavatseb esimest korda turul kättesaadavaks teha;

d) tootjavastutusorganisatsiooni nimi, sihtnumber, asula, tänav ja majanumber, riik, telefoninumber, kui see on olemas, veebiaadress, e-posti aadress ja riigisisene tunnuskood, äriregistri number või samaväärne ametlik registreerimisnumber, tootjavastutusorganisatsiooni liidu või riigisisene maksukohustuslasena registreerimise number ning esindatava tootja volitus;

e) tootja või asjakohasel juhul tootja laiendatud vastutuse jaoks volitatud esindaja või tootjavastutusorganisatsiooni kinnitus, et esitatud teave on tõene.

5. Liikmesriigid tagavad, et käesolevast artiklist tulenevaid kohustusi saab kirjaliku volituse alusel tootja nimel täita tootjavastutusorganisatsioon.

Kui tootja on määranud tootjavastutusorganisatsiooni, täidab see organisatsioon käesolevast artiklist tulenevaid kohustusi *mutatis mutandis,* kui liikmesriik ei ole sätestanud teisiti.

6. Liikmesriigid tagavad, et pädev asutus:

a) võtab tootjate registreerimistaotlused, millele on osutatud lõikes 2, vastu elektroonilise andmetöötlussüsteemi kaudu, mille üksikasjalikud andmed tehakse kättesaadavaks pädeva asutuse veebisaidil;

b) registreerib tootjad ja esitab registreerimisnumbri hiljemalt 12 nädala jooksul alates lõikes 4 sätestatud teabe esitamise kuupäevast;

c) saab kehtestada registreerimisnõuete ja -protsessiga seotud üksikasjaliku korra, lisamata lõikes 4 sätestatud nõuetele sisulisi nõudeid;

d) saab nõuda tootjatelt lõikes 2 osutatud taotluste menetlemise eest kulupõhiseid ja proportsionaalseid tasusid.

7. Pädev asutus võib tootja registreerimisest keelduda või selle kehtetuks tunnistada, kui lõikes 4 sätestatud teavet ja sellega seotud dokumentaalseid tõendeid ei ole esitatud või kui need ei ole piisavad või kui tootja ei täida enam lõike 4 punktis d sätestatud nõudeid.

8. Liikmesriigid nõuavad, et tootja või asjakohasel juhul tootja laiendatud vastutuse jaoks volitatud esindaja või tootjavastutusorganisatsioon teavitab pädevat asutust põhjendamatu viivituseta kõigist registreerimisel kooskõlas lõike 4 punktiga d esitatud teabe muudatustest ja sellest, kui registreerimise käigus osutatud tekstiil-, tekstiiliga seotud või jalatsitoodete esimest korda turul kättesaadavaks tegemine alaliselt lõpetatakse. Tegevuse lõpetanud tootja arvatakse tootjate registrist välja.

9. Kui tootjate registris olev teave ei ole üldsusele kättesaadav, tagavad liikmesriigid, et selliste digiplatvormide pakkujatele, mis võimaldavad tarbijatel sõlmida lepinguid sidevahendi abil tootjatega ja ekspediitorteenuse osutajatega, kes sõlmivad mõne määruse (EL) 2019/1020 artikli 3 punktis 11 osutatud teenuseid käsitleva lepingu tootjatega, kes pakuvad lõppkasutajatele IVc lisas loetletud tekstiil-, tekstiiliga seotud või jalatsitooteid, antakse tootjate registrile tasuta juurdepääs.

10. Komisjon võtab hiljemalt 17. aprilliks 2027 vastu rakendusaktid, millega kehtestatakse tootjate registris registreerumise ühtlustatud vorm vastavalt käesoleva artikli lõikes 4 sätestatud teabega seotud nõuetele. Need rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 39 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

Artikkel 22c

Tekstiiliga seotud tootjavastutusorganisatsioonid

1. Liikmesriigid tagavad, et IVc lisas loetletud tekstiil-, tekstiiliga seotud või jalatsitoodete tootjad teevad tootjavastutusorganisatsioonile ülesandeks täita nende nimel tootja laiendatud vastutuse kohustusi, mis on sätestatud artiklis 22a.

2. Liikmesriigid nõuavad, et tootjavastutusorganisatsioonid, kes kavatsevad täita tootjate nimel tootja laiendatud vastutuse kohustusi kooskõlas artikli 8a lõikega 3, artiklitega 22a, 22b ja 22d ning käesoleva artikliga, peavad saama pädevalt asutuselt loa.

3. Liikmesriigid kehtestavad kriteeriumid kvalifikatsioonide kohta, mis tootjavastutusorganisatsioonidel peavad olema, et neile saaks teha ülesandeks täita tootjate nimel tootja laiendatud vastutuse kohustusi. Eelkõige nõuavad liikmesriigid, et tootjavastutusorganisatsioonid tõendaksid vajalikke eksperditeadmisi jäätmekäitluse ja kestlikkuse valdkonnas.

4. Liikmesriigid võivad teha erandi lõikes 3 sätestatud kohustusest, tingimusel et nad on hiljemalt 16. oktoobriks 2025 juba kehtestanud kriteeriumid, millega tagatakse, et tootjavastutusorganisatsioonile võib teha ülesandeks täita tootjate nimel tootja laiendatud vastutuse kohustusi üksnes juhul, kui ta tõendab oma eksperditeadmisi jäätmekäitluse valdkonnas, ning et need kriteeriumid tagavad, et tootjavastutusorganisatsioon käitleb jäätmeid kestlikul viisil ja piirab jäätmekäitluse mõju keskkonnale.

5. Ilma et see piiraks artikli 8a lõike 4 kohaldamist, nõuavad liikmesriigid tootjavastutusorganisatsioonidelt selle tagamist, et rahalised tasud, mida IVc lisas loetletud tekstiil-, tekstiiliga seotud või jalatsitoodete tootjad neile maksavad, vastavad järgmistele tingimustele:

a) need põhinevad asjaomaste toodete massil ja asjakohasel juhul kogusel ning on IVc lisas loetletud tekstiil-, tekstiiliga seotud ja jalatsitoodete puhul kohandatud vastavalt ökodisaininõuetele, mis on võetud vastu määruse (EL) 2024/1781 kohaselt ja mis on kõige asjakohasemad tekstiil-, tekstiiliga seotud ja jalatsitoodetest tekkinud jäätmete vältimiseks ja nende käitlemiseks kooskõlas jäätmehierarhiaga ning nende kriteeriumidega seotud asjaomaste mõõtmismetoodikate seisukohast, mis on võetud vastu nimetatud määruse või muude liidu õigusaktide kohaselt, millega kehtestatakse tekstiil-, tekstiiliga seotud ja jalatsitoodete jaoks ühtlustatud kestlikkuskriteeriumid ja mõõtmismeetodid ning millega tagatakse nende toodete keskkonnakestlikumaks ja ringluspõhisemaks muutmine;

b) nende puhul võetakse arvesse tootjavastutusorganisatsioonide tulusid jäätmeteks muutunud tekstiili korduskasutamisest, korduskasutamiseks ettevalmistamisest või selle ringlussevõtmisest saadud teisese toorme väärtusest;

c) nende puhul tagatakse, et tootjaid koheldakse võrdselt, olenemata nende päritolust või suurusest, ning ei tekitata ebaproportsionaalselt suurt koormust tootjatele, sealhulgas väikestele ja keskmise suurusega ettevõtjatele, kes toodavad IVc lisas loetletud tekstiil-, tekstiiliga seotud või jalatsitooteid väikeses koguses.

6. Kui on asjakohane käsitleda ülikiirmoe- ja kiirmoetavasid ning sellega seotud, ülemäärast jäätmeteket IVc lisas loetletud tekstiil-, tekstiiliga seotud ja jalatsitoodetest, võivad liikmesriigid nõuda, et tootjavastutusorganisatsioonid kohandaksid IVc lisas loetletud tekstiil-, tekstiiliga seotud ja jalatsitoodete puhul rahalisi tasusid lähtuvalt tootjate tavadest, võttes arvesse sellistest tavadest tulenevat toote kasutusiga, nende toodete kasulikku eluiga pärast esimest kasutajat ja panust nende toodetega seotud ahela sulgemisse, muutes jäätmeteks muutunud tekstiili toormeks uute tootmisahelate jaoks.

7. Kui see on vajalik, et vältida siseturul moonutuste tekkimist ja tagada kooskõla ökodisaininõuetega, mis on võetud vastu vastavalt määruse (EL) 2024/1781 artiklile 4 koostoimes artikliga 5, võtab komisjon vastu rakendusaktid, millega kehtestatakse tasude kohandamise kriteeriumid käesoleva artikli lõike 5 punkti a ja lõike 6 kohaldamiseks. Need rakendusaktid, mis ei käsitle tasumäära täpset kindlaksmääramist, võetakse vastu kooskõlas käesoleva direktiivi artikli 39 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

8. Liikmesriigid tagavad, et tootjavastutusorganisatsioonid loovad IVc lisas loetletud kasutatud ja jäätmeteks muutunud tekstiil-, tekstiiliga seotud ja jalatsitoodete jaoks, olenemata nende toodete olemusest, materjalikoostisest, seisukorrast, nimetusest, tootemargist, kaubamärgist või päritolust, liigiti kogumise süsteemi selle liikmesriigi territooriumil, kus nad neid tooteid esimest korda turul kättesaadavaks teevad. Liigiti kogumise süsteem:

a) pakub lõike 9 punktis a osutatud osalejatele selliste kasutatud ja jäätmeteks muutunud tekstiil-, tekstiiliga seotud ja jalatsitoodete kogumist ning näeb ette praktilise korralduse, mis on vajalik selliste kasutatud ja jäätmeteks muutunud tekstiil-, tekstiiliga seotud ja jalatsitoodete kogumiseks ja veoks, sealhulgas tasuta sobivate kogumismahutite ja veokonteinerite pakkumine kogumispunktidele, mis kuuluvad tootjavastutusorganisatsiooni kogumissüsteemi;

b) tagab tootjavastutusorganisatsiooni kogumissüsteemi kuuluvate kogumispunktide kaudu kogutud kasutatud ja jäätmeteks muutunud tekstiil-, tekstiiliga seotud ja jalatsitoodete tasuta kogumise sagedusega, mis on kohandatud hõlmatud territooriumile ning kõnealuste kogumispunktide kaudu tavaliselt kogutavate selliste kasutatud ja jäätmeteks muutunud tekstiil-, tekstiiliga seotud ja jalatsitoodete mahule;

c) tagab sotsiaalmajanduse üksuste ja muude osalejate tekitatud, tootjavastutusorganisatsiooni kogumissüsteemi kuuluvate kogumispunktide kaudu kogutud tekstiil-, tekstiiliga seotud ja jalatsitoodete jäätmete tasuta kogumise koordineeritult tootjavastutusorganisatsiooni ja sotsiaalmajanduse üksuste ja muude osalejate vahel.

Tootjavastutusorganisatsioonide vaheline koordineerimine peab jääma kooskõlla liidu konkurentsireeglitega.

9. Liikmesriigid tagavad, et lõikes 8 osutatud kogumissüsteem:

a) koosneb kogumispunktidest, mille on loonud tootjavastutusorganisatsioonid ja nende nimel tegutsevad jäätmekäitlejad koostöös ühe või mitme järgmise osalejaga: sotsiaalmajanduse üksused, jaemüüjad, ametiasutused või kolmandad isikud, kes nende asutuste nimel IVc lisas loetletud kasutatud ja jäätmeteks muutunud tekstiil-, tekstiiliga seotud ja jalatsitooteid koguvad, ning muud vabatahtlike kogumispunktide käitlejad;

b) hõlmab kogu liikmesriigi territooriumi, võttes arvesse elanikkonna suurust ja rahvastikutihedust, IVc lisas loetletud kasutatud ja jäätmeteks muutunud tekstiil-, tekstiiliga seotud ja jalatsitoodete eeldatavat kogust, juurdepääsetavust ja lähedust lõppkasutajatele, ilma et see oleks piiratud piirkondadega, kus nende toodete kogumine ja järgnev käitlemine on kasumlik;

c) tagab IVc lisas loetletud kasutatud ja jäätmeteks muutunud tekstiil-, tekstiiliga seotud ja jalatsitoodete liigiti kogumise pideva ja tehniliselt teostatava suurenemise ja vastava segaolmejäätmete kogumise vähenemise, tuginedes olemasolevatele headele tavadele.

10. Liikmesriigid tagavad, et tootjavastutusorganisatsioonid ei tohi keelduda lubamast kohalikel ametiasutustel, sotsiaalmajanduse üksustel ja muudel korduskasutusettevõtjatel osaleda lõike 8 kohaselt loodud liigiti kogumise süsteemis.

11. Ilma et see piiraks lõike 8 punktide a ja b ning lõike 9 punkti a kohaldamist, tagavad liikmesriigid, et sotsiaalmajanduse üksustel on lubatud pidada ja käigus hoida oma liigiti kogumise punkte ning et neid koheldakse liigiti kogumise punktide asukohas võrdselt või eelistatult. Liikmesriigid tagavad, et sotsiaalmajanduse üksused, kes on osa kogumissüsteemist kooskõlas lõike 9 punktiga a, ei pea IVc lisas loetletud, kogutud kasutatud ja jäätmeteks muutunud tekstiil-, tekstiiliga seotud ja jalatsitooteid tootjavastutusorganisatsioonile üle andma.

12. Liikmesriigid tagavad, et sotsiaalmajanduse üksused, kes käitavad oma liigiti kogumise punkte kooskõlas lõikega 11, esitavad pädevale asutusele vähemalt kord aastas teabe, milline on IVc lisas loetletud, liigiti kogutud kasutatud ja jäätmeteks muutunud tekstiil-, tekstiiliga seotud ja jalatsitoodete kogus massina, täpsustades järgmist:

a) korduskasutuskõlblikuks hinnatud kogus massina, näidates võimaluse korral ära eksporditud koguse massina;

b) korduskasutamiseks ettevalmistamiseks ja ringlussevõtuks minev kogus massina, täpsustades võimaluse korral eraldi kiust-kiuks ringlussevõtu, näidates võimaluse korral ära eksporditud koguse massina, ning

c) muuks taaskasutamiseks ja kõrvaldamiseks minev kogus massina.

13. Erandina lõikest 12 võivad liikmesriigid vabastada lõikes 12 osutatud teabe esitamise kohustusest täielikult või osaliselt sotsiaalmajanduse üksused, kui selliste aruandluskohustuste täitmine põhjustaks sellistele üksustele ebaproportsionaalselt suure halduskoormuse.

14. Liikmesriigid tagavad, et lisaks artikli 8a lõikes 2 osutatud teabele teevad tootjavastutusorganisatsioonid lõppkasutajatele tekstiili ja jalatsite kestliku tarbimise, sealhulgas kasutatud kaubana, korduskasutamise ja olelusringi lõpus käitlemise kohta seoses tootjate poolt esimest korda turul kättesaadavaks tehtavate IVc lisas loetletud tekstiil-, tekstiiliga seotud või jalatsitoodetega kättesaadavaks järgmise teabe:

a) lõppkasutajate roll jäätmetekke vältimisse panustamisel, sealhulgas parimad tavad, eelkõige soodustades kestlikke tarbimisharjumusi ja edendades toodete eest hästi hoolitsemist nende kasutamise ajal;

b) olemasolevad tekstiili ja jalatsite korduskasutamise ja parandamise võimalused;

c) kogumispunktide asukoht;

d) lõppkasutajate roll korrektsel panustamisel kasutatud ja jäätmeteks muutunud tekstiil-, tekstiiliga seotud ja jalatsitoodete liigiti kogumisse, sealhulgas annetuste kaudu;

e) mõju, mida avaldab keskkonnale, inimeste tervisele ning sotsiaalsetele ja inimõigustele tekstiilitootmine, eelkõige kiirmoetavad ja -tarbimine, samuti ringlussevõtt ning jäätmeteks muutunud tekstiil-, tekstiiliga seotud ja jalatsitoodete muu taaskasutamine ja kõrvaldamine ning sobimatu kõrvaldamine, näiteks prügistamine või segaolmejäätmetesse viskamine, samuti keskkonnale ja inimeste tervisele avalduva mõju leevendamiseks tehtud sammud.

15. Liikmesriigid tagavad, et tootjavastutusorganisatsioon annab lõikes 14 osutatud teavet korrapäraselt ning et see teave on ajakohane ja esitatud järgmiste vahendite abil:

a) veebisait või muud elektroonilise side vahendid;

b) teavitamine avalikes kohtades ja kogumispunktis;

c) haridusprogrammid, teadlikkuse suurendamise kampaaniad ja kogukonna kaasamise tegevus;

d) viidad keeles või keeltes, mis on kasutajatele ja tarbijatele kergesti arusaadavad.

16. Kui liikmesriigis on tootjate nimel tootja laiendatud vastutuse kohustuste täitmine tehtud ülesandeks mitmele tootjavastutusorganisatsioonile, tagavad liikmesriigid, et need tootjavastutusorganisatsioonid katavad liikmesriigi kogu territooriumi, et pakkuda kogu territooriumil IVc lisas loetletud kasutatud ja jäätmeteks muutunud tekstiil-, tekstiiliga seotud ja jalatsitoodete puhul liigiti kogumise süsteemi ühtse kvaliteediga teenust.

Liikmesriigid määravad pädeva asutuse või sõltumatu kolmanda isiku tegema järelevalvet selle üle, et tootjavastutusorganisatsioonid täidavad oma kohustusi koordineeritult ja kooskõlas liidu konkurentsiõigusega. Liikmesriigid, kus tootjate nimel on tootja laiendatud vastutuse kohustuste täitmine tehtud ülesandeks ainult ühele tootjavastutusorganisatsioonile, võivad määrata pädeva asutuse või sõltumatu kolmanda isiku tegema järelevalvet selle üle, et tootjavastutusorganisatsioon täidab oma kohustusi kooskõlas liidu konkurentsiõigusega.

17. Liikmesriigid nõuavad, et tootjavastutusorganisatsioonid tagavad oma valduses olevate andmete konfidentsiaalsuse seoses ärisaladusena käsitatava teabe või sellise teabega, mis on otseselt seostatav üksiktootjate või nende volitatud esindajatega.

18. Liikmesriigid tagavad, et lisaks teabele, millele on osutatud artikli 8a lõike 3 punktis e, avaldavad tootjavastutusorganisatsioonid oma veebisaitidel

a) vähemalt korra aastas ning äri- ja tööstussaladust hoides järgmise teabe:

   i) esimest korda turul kättesaadavaks tehtud toodete kogus, sealhulgas massina;

   ii) IVc lisas loetletud kasutatud ja jäätmeteks muutunud tekstiil-, tekstiiliga seotud ja jalatsitoodete liigiti kogutud kogus massina, täpsustades eraldi sellised müümata tooted;

   iii) tootjavastutusorganisatsiooni saavutatud korduskasutamise, korduskasutamiseks ettevalmistamise ja ringlussevõtu määrad, täpsustades eraldi kiust-kiuks ringlussevõtu määra;

   iv) muu taaskasutamise ja kõrvaldamise määrad ning

   v) IVc lisas loetletud kasutatud, korduskasutuskõlblikuks hinnatud tekstiil-, tekstiiliga seotud ja jalatsitoodete ekspordimäärad ning IVc lisas loetletud, jäätmeteks muutunud tekstiil-, tekstiiliga seotud ja jalatsitoodete ekspordimäärad;

b) teabe, mis käsitleb valikumenetlust jäätmekäitlejate valimiseks kooskõlas lõikega 19.

19. Liikmesriigid tagavad, et tootjavastutusorganisatsioonid näevad jäätmekäitlejatele ette läbipaistva ja mittediskrimineeriva valikumenetluse, mis põhineb läbipaistvatel hindamiskriteeriumidel, tekitamata seejuures ebaproportsionaalset koormust väikestele ja keskmise suurusega ettevõtjatele, et hankida järgmist:

a) jäätmekäitlusteenused lõike 9 punktis a osutatud jäätmekäitlejatelt ning

b) edasine jäätmetöötlus.

20. Liikmesriigid tagavad, et tootjavastutusorganisatsioonid esitavad pädevatele asutustele igal aastal lõike 18 punktides a ja b osutatud teabe, sealhulgas lõike 18 punktis a osutatud asjaomase teabe, mida nõutakse igal aastal esimest korda turul kättesaadavaks tehtud, IVc lisas loetletud tekstiil-, tekstiiliga seotud või jalatsitoodete tootjatelt. Liikmesriigid tagavad, et tootjavastutusorganisatsioonid täpsustavad lõike 18 punkti a alapunktides iii, iv ja v osutatud teabe puhul koguse massina.

Erandina käesoleva lõike esimesest lõigust nõuavad liikmesriigid, et tootjate puhul, kes on ettevõtjad, kellel on vähem kui kümme töötajat ning kelle aastakäive ja aastabilanss ei ületa kaht miljonit eurot, nõuavad tootjavastutusorganisatsioonid, et need ettevõtjad esitaksid igal aastal ainult lõike 18 punkti a alapunktis i loetletud teabe.

Komisjon muudab komisjoni rakendusotsuseid (EL) 2019/1004 ([4])* ja (EL) 2021/19 ([5])*, et lisada kooskõlas käesoleva direktiivi artikli 37 lõikega 7 esimeses lõigus osutatud teave. Muudetud rakendusaktides käsitletakse järgmist:

a) teave aruannete esitamise tähtaegade kohta;

b) täpsustused esitatavate andmete struktuuri ja vormi kohta, et tagada ühtsus ja järjepidevus ning tagada, et tootjavastutusorganisatsioonidel oleks lihtne andmeid konsolideerida.

Need rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 39 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

Artikkel 22d

Jäätmeteks muutunud tekstiili käitlemine

1. Liikmesriigid tagavad, et kasutatud ja jäätmeteks muutunud tekstiili kogumise, peale- ja mahalaadimise, veo ja ladustamise taristu ja muud toimingud, sealhulgas kasutatud ja jäätmeteks muutunud tekstiili muu käitlemine, ning järgnevad sortimis- ja töötlemistoimingud on kaitstud halbade ilmastikutingimuste ja võimalike saasteallikate eest, et vältida kogutud tekstiili kahjustumist ja ristsaastumist. Liigiti kogutud kasutatud ja jäätmeteks muutunud tekstiil tuleb liigiti kogumise punktis või sorteerimiskeskuses asjatundlikult läbi vaadata, et teha kindlaks ja eemaldada kogumiseesmärgile mittevastavad esemed või materjalid või ained, mis on võimalikud saasteallikad.

2. Liikmesriigid tagavad, et kasutatud ja jäätmeteks muutunud tekstiil-, tekstiiliga seotud ja jalatsitooteid, mis kogutakse liigiti, sealhulgas kooskõlas artikli 22c lõigetega 8 ja 11, käsitatakse kogumisel jäätmetena.

Muu tekstiili kui IVc lisas loetletud toodete ning IVc lisas loetletud, kõrvaldatud, müümata tekstiil-, tekstiiliga seotud ja jalatsitoodete puhul tagavad liikmesriigid, et tekstiilmaterjalide ja -esemete eri fraktsioonid hoitakse jäätmetekkekohas eraldi, kui selline eraldamine hõlbustab järgnevat korduskasutamist, korduskasutamiseks ettevalmistamist või ringlussevõttu, sealhulgas kiust-kiuks ringlussevõttu, kui tehnoloogiaareng seda võimaldab. Selline eraldamine toimub kulutõhusal viisil, et maksimeerida ressursside taaskasutamist ja keskkonnakasu.

3. Erandina lõikest 2 ei tuleks kogumisel jäätmetena käsitada kasutatud tekstiil-, tekstiiliga seotud ja jalatsitooteid, mille lõppkasutajad annavad otse üle ja mille korduskasutusettevõtjad või sotsiaalmajanduse üksused on kogumispunktis otseselt asjatundlikult korduskasutuskõlblikuks hinnanud.

4. Liikmesriigid tagavad, et kasutatud ja jäätmeteks muutunud tekstiil-, tekstiiliga seotud ja jalatsitooted, mis kogutakse liigiti, sealhulgas kooskõlas artikli 22c lõigetega 8 ja 11, läbivad sortimistoimingud, et tagada käitlemine kooskõlas jäätmehierarhiaga.

5. Liikmesriigid tagavad, et kasutatud ja jäätmeteks muutunud tekstiil-, tekstiiliga seotud ja jalatsitoodete, mis kogutakse liigiti, sealhulgas kooskõlas artikli 22c lõiketega 8 ja 11, sortimise toimingud vastavad järgmistele nõuetele:

a) sortimistoiminguga saadakse tekstiil-, tekstiiliga seotud ja jalatsitooted korduskasutamiseks ja korduskasutamiseks ettevalmistamiseks, seades esikohale kohaliku sortimise, kui see on asjakohane, ja kohaliku korduskasutamise;

b) korduskasutamiseks sortimise toimingutega sorditakse tekstiil-, tekstiiliga seotud ja jalatsitooted nii detailselt kui on asjakohane, võimaldades esemete kaupa sortimist, mis eraldab otseseks korduskasutamiseks sobivad fraktsioonid sellistest, mille suhtes tuleb teha edasisi korduskasutamiseks ettevalmistamise toiminguid, ning mis on suunatud konkreetsele korduskasutamisturule, kasutades ajakohaseid, tooteid saava turu jaoks asjakohaseid sortimiskriteeriume;

c) korduskasutuskõlbmatuks hinnatud esemed sorditakse ümbertöötlemiseks ja ringlussevõtuks, sealhulgas, kui tehnoloogiaareng seda võimaldab, kiust-kiuks ringlussevõtuks, et eelistada ümbertöötlemist ringlussevõtule;

d) sortimise ja järgnevate taaskasutamistoimingute tulemusena saadud korduskasutamiseks mõeldud väljund vastab jäätmeksoleku lakkamise kriteeriumidele, nagu on osutatud artiklis 6.

6. Liikmesriigid teevad 1. jaanuariks 2026 ja seejärel iga viie aasta tagant kogutud segaolmejäätmete koostise uuringu, et määrata kindlaks neis olevate jäätmeteks muutunud tekstiil-, tekstiiliga seotud ja jalatsitoodete osakaal, kui see on asjakohane, vastavalt IVc lisas osutatud CN-koodidele. Liikmesriigid tagavad, et pädevad asutused võivad saadud teabe põhjal nõuda, et tootjavastutusorganisatsioonid võtaksid parandusmeetmeid, et suurendada oma kogumispunktide võrgustikku ja korraldada teabekampaaniaid kooskõlas artikli 22c lõigetega 14 ja 15. Liikmesriigid tagavad, et nende uuringute tulemused on üldsusele kättesaadavad.

7. Liikmesriigid tagavad, et korduskasutuskõlblikuks hinnatud kasutatud tekstiil-, tekstiiliga seotud ja jalatsitoodete ning jäätmeteks muutunud tekstiil-, tekstiiliga seotud ja jalatsitoodete eristamiseks võivad liikmesriikide pädevad asutused kontrollida selliste korduskasutuskõlblikuks hinnatud kasutatud tekstiil-, tekstiiliga seotud ja jalatsitoodete saadetisi, mis kahtlustatakse olevat jäätmed, veendumaks, et need vastavad lõigetes 8 ja 9 sätestatud korduskasutuskõlblikuks hinnatud kasutatud tekstiil-, tekstiiliga seotud ja jalatsitoodete saadetiste miinimumnõuetele, ning neid saadetisi vastavalt jälgida.

8. Liikmesriigid tagavad, et korduskasutuskõlblikuks hinnatud kasutatud tekstiil-, tekstiiliga seotud ja jalatsitoodete saadetised, mis on korraldatud kutsetegevuse raames, vastavad lõikes 9 sätestatud dokumenteerimise miinimumnõuetele ja nendega on kaasas vähemalt järgmine teave:

a) koopia tekstiil-, tekstiiliga seotud ja jalatsitoodete müügi või omandiõiguse üleminekuga seotud arvest ja lepingust, mis tõendab, et need tooted on mõeldud otseseks korduskasutamiseks ning on otseseks korduskasutamiseks sobivad;

b) tõendid, mis kinnitavad eelnevat sortimistoimingut või otsest asjatundlikku korduskasutuskõlblikuks hindamist, mis on tehtud kooskõlas käesoleva artikliga ning artikli 6 lõike 2 kohaselt vastu võetud kriteeriumidega, kui need on olemas, ning mis on esitatud dokumenteeritud andmete koopiana iga saadetises sisalduva palli kohta ja protokollina, mis sisaldab kogu dokumenteeritud teavet vastavalt käesoleva artikli lõikele 9;

c) deklaratsioon, mille on koostanud füüsiline või juriidiline isik, kelle valduses on korduskasutuskõlblikuks hinnatud kasutatud tekstiil-, tekstiiliga seotud või jalatsitooted ning kes kutsetegevuse raames korraldab korduskasutuskõlblikuks hinnatud kasutatud tekstiil-, tekstiiliga seotud ja jalatsitoodete vedu, selle kohta, et ükski saadetises olev materjal ei kujuta endast jäätmeid, nagu see on määratletud artikli 3 punktis 1.

Liikmesriigid tagavad, et käesoleva lõike esimeses lõigus osutatud saadetised on asjakohaselt kaitstud kahjustuste eest vedamise ning peale- ja mahalaadimise ajal, eelkõige piisava pakendamise ja koorma asjakohase virnastamise abil, säilitades seeläbi korduskasutamiseks ette nähtud tekstiili terviklikkuse ja kvaliteedi kogu veoprotsessi vältel.

9. Liikmesriigid tagavad, et korduskasutuskõlblikuks hinnatud kasutatud tekstiil-, tekstiiliga seotud ja jalatsitoodete saadetised vastavad järgmistele dokumenteerimise miinimumnõuetele:

a) sortimis-, otsese asjatundliku korduskasutuskõlblikuks hindamise või korduskasutamiseks ettevalmistamise toiminguid käsitlevad dokumenteeritud andmed kinnitatakse kindlalt, aga mitte jäädavalt pakendile;

b) dokumenteeritud andmed sisaldavad järgmist teavet:

i) pallis oleva(te) eseme(te) kirjeldus, mis vastab kõige üksikasjalikumale sortimisdetailsusele, mida on tekstiilesemete sortimise või korduskasutamiseks ettevalmistamise toimingutes järgitud, nagu riiete liik, suurus, värv, kas tegemist on naiste- või meesterõivastega, materjalikoostis, või mõni muu asjakohane omadus, mis aitab kaasa tõhusale korduskasutamisele;

ii) lõpliku sortimise või korduskasutamiseks ettevalmistamise eest vastutava ettevõtja nimi ja aadress.

10. Liikmesriigid tagavad, et kui pädevad asutused või kontrollides osalevad ametiasutused teevad kindlaks, et korduskasutuskõlblikuks hinnatud kasutatud tekstiil-, tekstiiliga seotud ja jalatsitoodete kavandatud saadetist kahtlustatakse olevat jäätmed, võib nende korduskasutuskõlblikuks hinnatud kasutatud tekstiil-, tekstiiliga seotud või jalatsitoodete, mis kahtlustatakse olevat jäätmed, asjakohase analüüsi, kontrolli ja ladustamise kulud sisse nõuda IVc lisas loetletud tekstiil-, tekstiiliga seotud või jalatsitoodete tootjatelt, nende nimel tegutsevatelt kolmandatelt isikutelt või muudelt saadetist korraldavatelt isikutelt.

([1])* Nõukogu 23. juuli 1987. aasta määrus (EMÜ) nr 2658/87 tariifi- ja statistikanomenklatuuri ning ühise tollitariifistiku kohta (EÜT L 256, 7.9.1987, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/1987/2658/oj).

([2])* Euroopa Parlamendi ja nõukogu 10. septembri 2025. aasta direktiiv (EL) 2025/1892, millega muudetakse direktiivi 2008/98/EÜ, mis käsitleb jäätmeid (ELT L, 2025/1892, 26.9.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2025/1892/oj).

([3])* Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. juuni 2019. aasta määrus (EL) 2019/1150, mis käsitleb õigluse ja läbipaistvuse edendamist veebipõhiste vahendusteenuste ärikasutajate jaoks (ELT L 186, 11.7.2019, lk 57, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2019/1150/oj).

([4])* Komisjoni 7. juuni 2019. aasta rakendusotsus (EL) 2019/1004, millega kehtestatakse vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivile 2008/98/EÜ jäätmeid käsitlevate andmete arvutamise, kontrollimise ja esitamise eeskirjad ning tunnistatakse kehtetuks komisjoni rakendusotsus C(2012) 2384 (ELT L 163, 20.6.2019, lk 66, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec_impl/2019/1004/oj).

([5])* Komisjoni 18. detsembri 2020. aasta rakendusotsus (EL) 2021/19, millega kehtestatakse korduskasutusest teatamise ühtne metoodika ja vorm kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga 2008/98/EÜ (ELT L 10, 12.1.2021, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec_impl/2021/19/oj).“

8) Artikli 29 lõige 2a asendatakse järgmisega:

„2a. Liikmesriigid võtavad vastu toidujäätmete tekke vältimise eriprogrammid, mille võib esitada nende jäätmetekke vältimise programmide osana.“

9) Lisatakse järgmine artikkel:

„*Artikkel 29a*

Toidujäätmete tekke vältimise programmid

1. Liikmesriigid hindavad oma toidujäätmete tekke vältimise programme ja kohandavad neid, et saavutada artikli 9a lõikega 4 ettenähtud sihtmäärad. Need programmid sisaldavad vähemalt meetmeid, mis on sätestatud artikli 9 lõikes 1 ja artikli 9a lõikes 1, ning asjakohasel juhul meetmeid, mis on loetletud IV ja IVa lisas, ning neist teatatakse komisjonile hiljemalt 17. oktoobriks 2027.

2. Iga liikmesriik määrab pädevad asutused, kelle ülesanne on koordineerida artikli 9a lõikes 1 osutatud toidujäätmete tekke vältimise meetmeid, mida rakendatakse artikli 9a lõikes 4 sätestatud sihtmäärade saavutamiseks, ning teatab sellest komisjonile hiljemalt 17. jaanuariks 2026. Komisjon avaldab seejärel selle teabe asjaomasel veebisaidil.“

10) Artiklit 37 muudetakse järgmiselt:

a) lõike 3 esimene lõik asendatakse järgmisega:

„Liikmesriigid esitavad Euroopa Keskkonnaametile andmed artikli 9 lõike 4 rakendamise kohta ning artikli 22c lõikes 12, artikli 22c lõike 18 punktis a ja artikli 22c lõikes 20 osutatud andmed igal aastal. Liikmesriigid esitavad komisjonile andmed artikli 9a lõike 2 rakendamise kohta igal aastal.“;

b) lisatakse järgmine lõige:

„5a. Liikmesriigid teevad artikli 9a lõikega 2 seotud kvaliteedikontrolli aruanded üldsusele kättesaadavaks pärast seda, kui nad on hinnanud, kas avalikustamine kahjustaks konfidentsiaalse äriteabe kaitset.“;

c) lõige 7 asendatakse järgmisega:

„7. Komisjon võtab vastu rakendusaktid, millega kehtestatakse käesoleva artikli lõigetes 1, 3, 4 ja 5 osutatud andmete esitamise vorm. Artikli 11 lõike 2 punktide a ja b rakendamist käsitlevas aruandluses kasutavad liikmesriigid vorme, mis on kehtestatud komisjoni 18. aprilli 2012. aasta rakendusotsuses, millega kehtestatakse küsimustik, mille alusel liikmesriigid esitavad aruanded jäätmeid käsitleva Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2008/98/EÜ rakendamise kohta. Toidujäätmete kohta aru andmiseks võetakse aruandlusvormi väljatöötamisel arvesse artikli 9a lõike 3 alusel väljatöötatud metoodikat. Need rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas käesoleva direktiivi artikli 39 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.“

11) Artiklit 38a muudetakse järgmiselt:

a) lõiked 2 ja 3 asendatakse järgmisega:

„2. Artikli 7 lõikes 1, artikli 9a lõikes 3, artikli 11a lõikes 10, artikli 27 lõigetes 1 ja 4 ning artikli 38 lõigetes 2 ja 3 osutatud õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte antakse komisjonile viieks aastaks alates 4. juulist 2018. Artikli 22a lõikes 5 osutatud õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte antakse komisjonile viieks aastaks alates 17. aprillist 2027. Komisjon esitab delegeeritud volituste kohta aruande hiljemalt üheksa kuud enne viieaastase tähtaja möödumist. Volituste delegeerimist pikendatakse automaatselt samaks ajavahemikuks, välja arvatud juhul, kui Euroopa Parlament või nõukogu esitab selle suhtes vastuväite hiljemalt kolm kuud enne iga ajavahemiku lõppemist.

3. Euroopa Parlament ja nõukogu võivad artikli 7 lõikes 1, artikli 9a lõikes 3, artikli 11a lõikes 10, artikli 22a lõikes 5, artikli 27 lõigetes 1 ja 4 ning artikli 38 lõigetes 2 ja 3 osutatud volituste delegeerimise igal ajal tagasi võtta. Tagasivõtmise otsusega lõpetatakse otsuses nimetatud volituste delegeerimine. Otsus jõustub järgmisel päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas* või otsuses nimetatud hilisemal kuupäeval. See ei mõjuta juba jõustunud delegeeritud õigusaktide kehtivust.“;

b) lõige 6 asendatakse järgmisega:

„6. Artikli 7 lõike 1, artikli 9a lõike 3, artikli 11a lõike 10, artikli 22a lõike 5, artikli 27 lõigete 1 ja 4 ning artikli 38 lõigete 2 ja 3 alusel vastu võetud delegeeritud õigusakt jõustub üksnes juhul, kui Euroopa Parlament ega nõukogu ei ole kahe kuu jooksul pärast õigusakti teatavakstegemist Euroopa Parlamendile ja nõukogule esitanud selle suhtes vastuväidet või kui Euroopa Parlament ja nõukogu on enne selle tähtaja möödumist komisjonile teatanud, et nad ei esita vastuväidet. Euroopa Parlamendi või nõukogu algatusel pikendatakse seda tähtaega kahe kuu võrra.“

12) Artiklisse 41 lisatakse järgmine lõik:

„Alates 17. aprillist 2029 kohaldatakse artikleid 22a, 22b, 22c ja 22d ettevõtjate suhtes, kellel on vähem kui kümme töötajat ning kelle aastakäive ja aastabilanss ei ületa kaht miljonit eurot.“

13) Lisatakse järgmine artikkel:

„*Artikkel 41a*

Läbivaatamine

Komisjon hindab käesolevat direktiivi ja direktiivi 1999/31/EÜ 31. detsembriks 2029. Hindamise käigus hinnatakse muu hulgas ka järgmist:

a) käesolevas direktiivis sätestatud, IVc lisas loetletud tekstiil-, tekstiiliga seotud ja jalatsitooteid käsitlevate tootja laiendatud vastutuse süsteemide rahalise ja korraldusliku vastutuse tulemuslikkus käesolevas direktiivis kehtestatud nõuete kohaldamisest tulenevate kulude katmisel, sealhulgas hinnates võimalust nõuda kaubandusliku korduskasutamisega tegelevatelt ettevõtjatelt, eelkõige sellistelt suurematelt ettevõtjatelt, rahalisi tasusid;

b) võimalus kehtestada jäätmetekke vältimise, jäätmete kogumise, korduskasutamiseks ettevalmistamise ja ringlussevõtu sihtmäärad jäätmeteks muutunud tekstiili puhul;

c) võimalus võtta kasutusele segaolmejäätmete eelnev sortimine, et vältida põletamisele saatmist või prügilasse ladestamist selliste jäätmete puhul, mida saab taaskasutada korduskasutamiseks ettevalmistamiseks või ringlussevõtuks.

Komisjon esitab aruande selle hindamise järelduste kohta Euroopa Parlamendile ja nõukogule. Asjakohasel juhul lisatakse aruandele seadusandlik ettepanek.“

14) Käesoleva direktiivi lisas esitatud tekst lisatakse IVc lisana.

Artikkel 2

Ülevõtmine

1. Liikmesriigid jõustavad käesoleva direktiivi järgimiseks vajalikud õigus- ja haldusnormid hiljemalt 17. juuniks 2027. Liikmesriigid teatavad nendest viivitamata komisjonile.

Kui liikmesriigid need normid vastu võtavad, lisavad nad nende ametlikul avaldamisel nendesse või nende juurde viite käesolevale direktiivile. Sellise viitamise viisi näevad ette liikmesriigid.

2. Liikmesriigid edastavad komisjonile käesoleva direktiiviga reguleeritavas valdkonnas nende poolt vastu võetud põhiliste normide teksti.

Artikkel 3

Jõustumine

Käesolev direktiiv jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Artikkel 4

Adressaadid

Käesolev direktiiv on adresseeritud liikmesriikidele.

Strasbourg, 10. september 2025

Euroopa Parlamendi nimel	*Nõukogu nimel*
president	*eesistuja*
R. METSOLA	M. BJERRE

LISA

„IVc LISA

TOOTED, MIS TEATAVATE TEKSTIIL-, TEKSTIILIGA SEOTUD JA JALATSITOODETE PUHUL KUULUVAD TOOTJA LAIENDATUD VASTUTUSE KOHALDAMISALASSE

I osa

Artikli 22a kohaldamisalasse kuuluvad tekstiiltooted ning rõivad ja rõivamanused kodumajapidamises kasutamiseks või muul otstarbel kasutamiseks, kui sellised tooted on oma olemuselt ja koostiselt sarnased kodumajapidamises kasutatavate toodetega

CN-kood	Kirjeldus
61 – kõik grupis loetletud koodid	Silmkoelised ja heegeldatud rõivad ning rõivamanused (trikootooted)
62 – kõik grupis loetletud koodid	Rõivad ning rõivamanused, v.a silmkoelised või heegeldatud
6301	Tekid ja reisivaibad (v.a 6301 10 00)
6302	Voodipesu, lauapesu, vannilinad, käterätikud ning köögirätikud
6303	Kardinad (sh eesriided) ja aknasisekatted (rulood), kardina- või voodidrapeeringud (volangid)
6304	Muud sisustustarbed (v.a rubriigis 9404 esitatud)
6309	Kantud rõivad jm kasutatud tooted
6504	Kübarad jm peakatted, punutud või valmistatud mis tahes materjalist ribade ühendamise teel, voodri või kaunistustega või ilma
6505	Kübarad jm peakatted, silmkoelised või heegeldatud või valmistatud pitsi, vildi vm riide ühest või mitmest tükist (kuid mitte ribadest), voodri või kaunistustega või ilma; juuksevõrgud mis tahes materjalidest, voodri või kaunistustega või ilma

II osa

Artikli 22a kohaldamisalasse kuuluvad jalatsid ning rõivad ja rõivamanused kodumajapidamises kasutamiseks või muul otstarbel kasutamiseks, kui sellised tooted on oma olemuselt ja koostiselt sarnased kodumajapidamises kasutatavate toodetega, ning mille peamisteks koostisosadeks ei ole tekstiil

CN-kood	Kirjeldus
4203	Nahast või komposiitnahast rõivad ja rõivamanused (v.a jalatsid ja peakatted ja nende osad ning grupi 95 tooted, näiteks säärised, vehklemismaskid)
6401	Veekindlad jalatsid kummist või plastist välistaldade ja pealsetega, v.a pealeõmmeldud, neet-, polt-, kruvi-, tihvt- vms tallakinnitusega jalatsid

CN-kood	Kirjeldus
6402	Muud jalatsid kummist või plastist välistaldade ja pealsetega
6403	Kummist, plastist, nahast või komposiitnahast välistaldade ja nahast pealsetega jalatsid
6404	Kummist, plastist, nahast või komposiitnahast välistaldadega ja tekstiilpealsetega jalatsid
6405	Muud jalatsid“